ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4432 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 18/1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1900 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 7 ՃԷՄԱԶԻԼ ԱԽԸՐ 1318 ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4432

درعليه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سى اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
á la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ և գաւառներու համար	տարեկան	140	ղր.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	ֆրք.
» »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխ 100 դրուշի հաշուով։
[illegible] ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ԹԻՖԼԻՍԻ

ՀՈԳԵՒՈՐ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆԵՐԸ

Գ.

Եւ միթէ ա՞յս չէ պատճառը, որ մեր հոգեւոր ուսումնարանները մարդիկ չեն տալիս, չեն զարգացնում և կրթում աշակերտների միտքը ու սիրտը. առանց լաւ տեսչի և նման ուսուցիչների ուսումնարանում ոչ կարող է աշակերտի միտքը զարգանալ, ոչ էլ աշակերտի մէջ ազնիւ և բարեխիղճ ոգի կրթուել։

Գալով հայր տեսուչների գործունէութեանը, նախ պէտք է ասել, որ նրանք մի առանձին ձգտողութիւն էին զգում դէպի ճեմարանաւարտները, ջանալով նրանցից գլխաւորապէս կազմել ուսուցչական խումբը։ Ճեմարանաւարտը, ճշմարիտ է, կարող է լինել կրօնի, իսկ ստորին դասարաններում նաեւ հայ լեզուի ուսուցիչ, բայց միւս առարկաների համար եւ բարձր դասարանների համար նրանք պատրաստութիւն չունեն։ Սակայն մեզանում չեն հասկանում մասնագէտի նշանակութիւնը և կարեւորութիւնը. չեն աշխատում մասնագէտ ուսուցիչներ ունենալ. կարծում են թէ, եթէ մի մարդ միջնակարգ մի դպրոց աւարտել է, ուրեմն նա կարող է միջնակարգ դպրոցում բոլոր առարկաների ուսուցիչ լինել։ Իսկ ճեմարանաւարտը հօ՛ կարող է ու կարող. ճեմարանաւարտին տալիս են մաթեմատիկայի դասեր և այլն։ Երկրորդ պահանջը, որին պիտի համապատասխանէ օրինաւոր ուսուցիչը (բացի մասնագէտ լինելուց)— այն է, որ նա լինի կրթուած, ինտելիգենտ մի անձնաւորութիւն. որովհետեւ ուսուցիչը ոչ միայն սովորեցնում է, այլ և կրթում է աշակերտին. ուսուցչի ազդեցութիւնը աշակերտի վրա, մանաւանդ միջնակարգ դպրոցում, շատ զօրեղ է։ Այդպիսի ուսուցչի վարկը բարձր կը լինի աշակերտների աչքում և ազդեցութիւնը ազնւացնող. այդպիսի ուսուցիչը կը գիտենայ պատկառանք և սէր ներշնչել աշակերտներին և ուսուցիչներին դէպի իր անձնաւորութիւնը։ Թէ չէ՞ տեսնում ես, ինչպէս ուսուցչի մէկը, չը հասկանալով, որ ինքը աշակերտի ոչ թէ հաւասար ընկերը, այլ խնամող բարեկամը պիտի լինի, ընկեր է դառնում աշակերտներին և յետոյ զարմանում, որ աշակերտները պատշաճ յարգանքով չեն վերաբերւում դէպի ինքը և նոյն իսկ երբեմն անվայել և անպատկառ են վարւում իր հետ։

Նոյնը պէտք է ասել և վերակացուների մասին։ Մեզանում սրանց դերը այնպէս են հասկանում, կարծես վերակացուները հասարակ գորոդովոյներ են, եւ միայն այն է դրանց գործը, որ աշակերտները իրարու գլուխ չը կոտրեն։ Այս պատճառով ով էլ որ լինի—ընդունակ և յարմար մարդ է համարվում վերակացու, նոյն իսկ աւագ վերակացու լինելու. եւ ով որ տեսել է մեր դպրոցների վերակացուներին, լաւ գիտէ, որ դրանց մեծամասնութիւնը անուս, անկիրթ գռեհիկներից է։ Իսկ ճեմարանում այն էլ է պատահում, որ երեկվայ լսարանցուն այսօր նոյն լսարանցիների վրա վերակացու են նշանակում. ի՞նչ վարկ կարող է ունենալ մի այսպիսի վերակացու, որ ոչնչով բարձր չէ իր հսկողութեանը յանձնուած ուսանողներից։

Հայր տեսուչների դէպի ճեմարանաւարտները ունեցած ձգտողութեան պատճառներից մէկն էլ այն է, որ ուսուցիչներ և վերակացուներ ընտրելիս տեսուչը նախ ի նկատի է ունենում, թէ արդեօք ապագայ վերակացուն կամ ուսուցիչը պատրա՞ստ է իրան, տեսչին, ծառայելու և հնազանդ լինելու, և ապա սկսում է մտածել նրա զուտ ուսուցչական և վերակացուական արժանիքների մասին։

Դառնալով Էջմիածնի ճեմարանին, պէտք է ասենք, որ այդ բարձրագոյն ուսումնարանի հայր տեսուչը մի տարի տեսչութեան ընթացքում ապացուցանել է իր թէ վարչական անընդունակութիւնը և թէ եռանդի ու գործունէութեան պակասութիւնը։ Նրան յանձնուած ուսումնարանը անկարգ վիճակի մէջ է եղել թէ ուսումնական և թէ տնտեսական կողմից։ Ցուցականի, արտաքինի եռեւից ընկնելով, ուսումնարանի ներքին վիճակը մոռացութեան է եղել տուած։ Դրսում ջրհոր փորելը, ճեմարանին կից պարտէզ տնկելը, պիքնիքների մասնակցելը՝ աւելի էին հետաքրքրում նրան։ Գրադարանը խառն։ Տնտեսականի անկարգութեան պատճառով աշակերտների պէտքերը վատ էին հոգացվում, մեծ պասի ժամանակ պասվայ ուտելիքի պակասութիւնը և անբաւարարութիւնը բազմաթիւ հիւանդութիւնների պատճառ է դառնում, ուսուցիչների ռոճիկի բաժանելը ամիսներով ուշանում։ Ճեմարանի կանոնադրութիւնը, որով պիտի կարգաւորվի եւ կարգադրվի ուսումնարանի ներքին կեանքը, որ պիտի պարզէ տեսչի, մանկավարժական ժողովի և վարչութեան իրաւունքները և պարտաւորութիւնները — մի թաղուն բան է համարվում, ուսուցիչներից ծածկվում ու չի գործադրվում։ Առանց ուսուցչական ժողովի վճռի և կաթողիկոսի հաստատման, տեսուչը արձակում է աշակերտներ, նոյն իսկ լսարանցիներ, չնայելով որ յատուկ կոնդակով Ս. Հայրապետը յիշեցրել էր տեսչին, որ այդ բանը նրա իրաւասութեան սահմանից դուրս է։ Կաթողիկոսի վերեւում յիշված հրամանին համաձայն, մանկավարժական ժողովը պիտի պակասեցնէր աշակերտների թիւը, արձակելով, ի հարկէ, այն աշակերտներին, որոնք համեմատաբար ամէնից թոյլ էին առողջութեամբ և ուսմամբ։ Բայց ժողովն էլ բարեխղճօրէն չէ վերաբերվել իր պարտաւորութեանը, — մի քանի առարկաներից թոյլ աշակերտներից մի քանիսը մնացել են ճեմարանում, իսկ միայն մի առարկայից թոյլ աշակերտներից մի քանիսը արձակվել են։ Ասում են, թէ այդ պատահել է մասամբ հայր տեսչի ճնշման շնորհիւ. տեսուչը պաշտպան է հանդիսացել իր հայրենակիցներին և թշնամի իր չսիրածներին...

Յունվարին ճեմարանում տեսչի օգնական է նշանակվում. ոչ ոքի համար գաղտնիք չէր, որ դրա պատճառը այն չէր, որ ճեմարանի տեսչին օգնական էր պէտք, այլ այն, որ տեսչի օգնական նշանակվողին ռոճիկ էր հարկաւոր. նմանապէս բոլորին լաւ պարզ էր և այն, որ իրան օգնական ընտրելիս հայր տեսուչը ի նկատի է ունեցել ոչ թէ ճեմարանի օգուտը, այլ իր անձնական բարեկամական և «խնամիական» հաշիւները։ Բայց և այնպէս, եթէ տեսչի օգնականը պարտաճանաչ մի մարդ լինէր, նա անելու բան կը գտնէր ճեմարանում և ի զուր չէր ստանայ իր ռոճիկը։ Սակայն, դժբաղդաբար այդպէս չեղաւ և հայր տեսչի պարոն օգնականը աւելի որսորդութեամբ է հետաքրքրվելիս եղել, քան ճեմարանով։

Ճեմարանում շատ և շատ բան կայ, որ կարօտ է արմատական և հիմնական բարեկարգութեան։ Ճեմարանը մեզանում մի խորթ որդու բաղդ է ունեցել մինչեւ օրս. մանաւանդ, եթէ համեմատելիս լինենք Ներսիսեան դպրոցի հետ։ Ոչ առատ ռոճիկների, ոչ առհասարակ հետաքրքրութեան և համակրութեան առարկայ նա չէ եղել մեր հասարակութեան մէջ։ Արդեօք ա՞յն է այս բանի պատճառը, որ Գէորգ կաթողիկոսը չէր վայելում այն հեղինակութիւնը և չէր ներշնչում այն հրապոյրը, որ միշտ շրջապատում էին Ներսէս կաթողիկոսին։ Սրանից 25 տարի առաջ Գէորգ կաթողիկոսի ձեռքով կատարվեց ճեմարանի ստեղծագործութիւնը. բայց այդ՝ ճեմարանի մարմնաւոր ծնունդն էր։ Ժամանակ է, որ ճեմարանը այժմ հոգեւոր ծնունդ եւս ստանայ։ Դրա համար հարկաւոր է մի նոյնպիսի, եթէ ոչ աւելի եւս հեղինակաւոր ձեռք, որ կարողանայ այդ վերածնութեան պատճառը լինել։ Այդ անձնաւորութիւնը, կենտրոնացնելով իր մէջ կրթական ընդհանուր ուղղութիւնը, թող կազմէ յատուկ յանձնաժողովներ՝ ճեմարանի ծրագիրը վերաքննելու համար, տնտեսականը կարգի բերելու, կանոնաւորելու, որոշ ու անխախտ հիմքերի վրա դնելու, և միջոցների մասին հոգալու համար, գրադարանը ճոխացնելու, կարգի բերելու, գրացուցակ կազմելու և տպագրելու համար, ճեմարանի այժմեան անյարմար, նեղուած և աշակերտների առողջութեանը վնասող շէնքի փոխարէն մի նորը և յարմարը կառուցանելու համար։

Ճեմարանի հիմնադիրը մեծ գործ կատարեց. նրան է պարտական ճեմարանը իր ծնունդը։ Բայց մի հին առած ասում է, թէ երեխայ ծնելը դժուար չէ, դժուար է երեխային մարդ դարձնել։ Չէ կարելի և չպէտք է ուրանալ, որ ճեմարանի հիմքը դնելը ոչ փոքր բան էր և ոչ էլ հեշտ բան։ Ապա ուրեմն որքան աւելի դժուար է այժմ այդ հիմնարկութեանը տալ իր անունին և կոչմանը արժանի և համապատասխան կերպարանք։ Այժմ, երբ ճեմարանը, բոլորած լինելով իր գոյութեան 25ամեակը, անցել է երիտասարդութեան շրջանից դէպի ի կատարեալ հասունութեան շրջանը, հարկաւոր է առանց ժամանակ կորցնելու առաջ տանել նրա վերածնութեան գործը։ Ապա թէ ոչ տարիքը կ'աւելանայ, իսկ ճեմարանը կը մնայ նոյն տհաս և անբաւարար վիճակի մէջ։

Ա.

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՆՕԹԵՐ

ՂԱՐԱԽԱՆԻ ԱՆԽԱՀԱՆՔԵՐԸ

1. Մեկնում.—2. Լեռնային ուղին, Եղեան աղբիւրն եւ բուսականութիւն շրջակայ վայրերու.—3 Լեռնային լիճ մը.—4. Օթեւան Եայլայի մէջ.—5. Դէկի Ղարախան։

Ա.

Ժամը չորսն է երբ կը մեկնինք Արտաձորի ձախակողմեան մեծ տափին վրայ գտնուող Սանասարեան վրաններէն։ Ճանապարհը կ'անցնի նկարագեղ Արտաձորի մարգերուն վրայէն, ձորակին քաղցըր ու անոյշ օդը, խնկուած լեռնային անուշահոտ ծաղիկներու բոյրով, խիստ հաճելի կը դարձնէ մեր գնացքը։ Կը վայելենք տեսքը Արտաձորի սիրուն քարայրին, որուն դիմացէն ուղին կը սկսի բարձրանալ։ Ձորին աջակողմեան շղթային վըրայ աստիճանաբար կը բարձրանանք։ Մերթ Երզրումի ընդարձակ դաշտին համայնատեսիլը կը պարզուի մեր աչքերուն առջեւ, մերթ Արտաձոր սիրուն տեսարան մը կ'ընծայէ մեզ։ Դիմացը ձորին ձախ լանջին վրայ կը տեսնուի բաւական ընդարձակ տեղ մը կանանչով ծածկուած. Սանասար աղբիւրն է այն, անմահական ջուրի ակ մը, անմահ բարերարին յիշատակին նուիրուած։ Երկուքուկէս ժամ սահած են արդէն ու մենք կը գտնուինք Եղեան աննման աղբիւրին մօտ։ Ծովէն 8000 անգլիական ոտք բարձրութեան վըրայ կը գտնուինք, Երզրում քաղաքէն միայն 2000 ոտք բարձր։ Մեր առջեւ կը բացուի Արտաձորը իր բոլոր վեհութեամբ. մէկ կողմը Դիւաձորի սեպացեալ լերկ քարաժայռերը կը տեսնուին երկնամբարձ. անդին Եկեղեցաձորի բնութիւնը երկնային զարմանալի զգացմամբ կը վառէ մեր սիրտը. բարձր, դժուարամերձ ժայռերու վրայ, կը տեսնուին հին եկեղեցւոյ մը փլած որմերը։ Նուիրական խաչ-քարեր ցիրուցան կան ամէն կողմ և ճգնարաններ՝ ժայռերու քիւին տակ։ Վարը ձորին մէջ կը գոռայ կը փրփրայ ահագին ջրվէժ մը, վերը ժայռին ծոցէն դուրս կը ժայթքէ ջուրի մեծ հոսանք մը և սիրուն ջրընկէցներ կազմելով կ'երթայ աւելցնել վըտակին խոխոջը։ Դիմացը կ'երեւան Խաչափայտի բարձունքը և Արծթիի լեռները, հեռուն կը տարածուի գունագեղ դաշտը ծաւալ ծաւալ։ Փոքրիկ դադար մը օգտուելով բուսաքաղ մը կ'ընեմ։

Տե՛ս այդ հասարակ դեղին ծաղիկը գետնատարած տերեւներու փունջովը.— Խանդատն է ահագնահատակ կամ հովուի խոտը։ Անթառամ ծաղիկը կ'երփներփէ մեր շուրջը։ Լեռնային բարձմանեկը հոտաւէտ դեռ կը փայլի այգուն ցօղովը։ Տե՛ս քաղցրահամ ծծրուկը, կարմիր ու կապոյտ ծաղկող ծծմորը, ծաթրինը անուշահոտ, տատրակ բոյսը սպիտակ շրթներով, թէյի խոտը բաց կարմիր ծաղիկներով, գազը բոսորային ծաղիկով, զանգակածաղիկը կապոյտ պսակով, հալուաբուկը, տորոնը, շողանը և կորնգան, մեխակը սպիտակ և կարմրահեր։ Ժայռի ծերպերուն մէջ կը տեսնուի շրէշի բոյսը՝ գեղուղէշ և վայելչահասակ։

Աւելի քան $1\frac{1}{2}$ ժամ կը քալենք սարահարթի մը վրայէն, որուն բարձրութիւնը 9,075 ոտք է ծովէն. ամբողջ տարածութիւնը ծածկուած է լեռնային անուշահոտ մանուշակով և կապոյտ զանգակածաղկով. այստեղ այնտեղ կ'երեւայ սիրուն բոգը իր վառ կապոյտ պսակով։ Ուղին չի վերջանար և ծերուկ ձիավարին անհանգստութիւնը երթալով կ'աւելնայ. կը սրտապնդեմ զինքը ու կը յառաջանանք անդադար։ Թեթեւ զառ ի վեր մը, դարձ մըն ալ ու կը գտնուինք ձիւնապատ բարձրութեան մը վրայ, ուսկից մեր աչքին առջեւ կը պարզուի լեռնային հիանալի լիճ մը, գեղեցիկ հովտի մը մէկ խորշին մէջ աչքի մը նման զետեղուած։ Բերկրանքը թեւ ու թռիչ կու տայ մեզի կարծես ու այլեւս կը սահինք ձիւնի շերտին վրայէն կարճեցնելու համար մեր ուղին։ Անդին յուսահատութիւնը կը պաշարէ խեղճ ձիավարը, որ անշարժ կը կենայ բարձրութեան վրայ, ձիւնի սահմանին մօտիկ, որովհետեւ ճանապարհը ուղղաձիգ է և դժուարին։ Զայն կու տանք իրարու, կը քաջալերենք ձին ու ձիավարը, այլ ի զուր. ծերուկը չի համարձակիր ձին առաջ վարել ու կը նախընտրէ բեռը իր շալակով զառ ի վայրէն իջեցնել։ Վերջապէս կ'անցնինք այդ վտանգաւոր տեղէն։

Հանգիստ կ'առնենք լճին եզերքը, հինգ ժամուան ճանապարհ անցնելէ ետքը։ Լեռնային այս լճին բացարձակ բարձրութիւնն 8750 ոտք, շրջապատն է 1100 ոտք. շուրջը կարելի է դառնալ $\frac{1}{4}$ ժամէն։ Լիճը կաթսայի մը նման զետեղուած է ժայռուտ, խճային լերան մը ստորոտը, որ կը ծառայէ իրեն իբր ջրամբար։ Լերան կողմը, փլուզման հետեւանքով, լիճը բաւական լեցուած է ու աւելի կարեւորութիւն առացած։ Լեռնային այս սքանչելի լիճը հարուստ է կարմրախայտ ձուկերով, 2 ժամու չափ կարթով յաջող որս մը կ'ընենք այդ տեղ։ Լիճը հրջապատուած է կանանչ եզրով մը, ուր կը ծաղկին լեռնային մանուշակ, թզուկ, հրանունկ, ապրիլ չաւրիմ և մարգերու գոյնզգոյն ծաղիկներ, կարմիր շողանը, գինարը անուշաբոյր, հօրոտն ու մորոտ։ Կան նաեւ անթառամը, սինձը և ծծմորը։ Ժայռերուն տակ կը ժպտի սիրուն անմոռուկը և պտերը գեղեցիկ փունջեր կը հիւսէ անոր շուրջը, իսկ մեխակը ամէն կողմ ժպտոններ կը ցանէ։

Գ. ՃԻՏԵՐՃԵԱՆ

Քաղաքական Լուրեր

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Ինչպէս երեւցաւ վերջին հեռագիրներէն, Մ. Նահանգները՝ Չինու մէջ առանձին իրենց հաշուոյն գործելու երեւոյթը ունին։ Կ'ըսուի թէ ամերիկեան կառավարութիւնը կը պատրաստէ Բէքինի իր դեսպանին տրուելիք հրահանգները։ Պ. Քոնկըր հաշտութեան համար ուղղակի պիտի բանակցի Լի-Հունկ-Չանկի հետ։ Վիէննական լրագիրները, սակայն, հաւատ չեն ընծայեր այս լուրերուն։ Կ'ընդունին որ Ուաշինկթընի դահլիճը թէեւ կը բաղձայ կարելի եղածին չափ շուտով ազատիլ չինական խնդիրէն, փութացնելով հաշտութեան կնքումը թէ՛ ընտրական շահերու նկատումով և թէ Չին գտնուող իր զինուորները Փիլիփփինեանները ղրկելու համար, ուր կացութիւնը գոհացուցիչ չէ, բայց Վիէննական լրագիրները չեն յուսար որ ամերիկեան կառավարութիւնը Չինու մէջ առանձին գործել ուզէ, չընդունելով Գերմանիոյ առաջարկութիւնը որուն բոլոր Տէրութիւնները կը հաւանին սկզբունքով։ Վիէննայի թերթերը յիշելով այն լուրը թէ Պ. Քոնկըր Լի-Հունկ Չանկի հետ պիտի որոշէ այն տեղը ուր Չինու և Տէրութեանց ներկայացուցիչները բանակցութեանց հիմը պիտի որոշեն, կ'ըսեն թէ ասկէ չի հետեւիր որ Ուաշինկթընի դահլիճը առանձին պիտի գործէ. աւելի միջնորդի դերը պիտի կատարէ՝ Չինու և Տէրութեանց միջեւ։ Ինչ որ ալ ըսուի, կարելի չէ ճըշգրիտ գիտնալ Մ. Նահանգաց ընթացքը և պէտք է սպասել ամերիկեան կառավարութեան կողմէ բոլոր Տէրութեանց ուղղուելիք պաշտօնագրի մը։

ՉԻՆՈՒ ՆՈՐ ԸՆԹԱՑՔԸ

Թուան իշխանը Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդին նախագահ ընտրուելուն առթիւ Պերլինէն հեռագրեն կը գրեն Քէօլնիշէ Զայթունկի։—«Թաքուի, Թիէն-Ցինի և Բէքինի յաղթութիւններէն ի վեր այն տեսակ դէպքեր պատահեցան որոնք Չինացիներուն սովորական չափազանցութեանց և սխալ մեկնութիւն տալու սովորութեան հետեւանքով, սա գաղափարը առաջ բերին թէ Տէրութեանց միջեւ տիրող համաձայնութիւնը խզուած է և թէ ասկէ վերջը Տէրութիւնները իրենց մէջ պիտի կռուին։ Այդ տեսակ զրոյցներ յարմար կուռան մը գտած են Չինու վերին իշխանութիւնը վարողները հրջապատողներուն մէջ, որով բարձրաստիճան պաշտօնատարները քաջալերուած են վերսկսելու իրենց բարբարոսական չահատակութիւնները և նորէն ոճրագործներուն կողմ ընելու։ Ասոնց ամէնքն ալ ցաւալի են, վասն զի Չինացիները կը քաջալերուին դիմադրելու Տէրութեանց արդար պահանջումներուն՝ հաշտութիւն կնքելու համար. Նաեւ Տէրութիւններուն ալ այն տեսակ գործ մը կը ներկայանայ որ աւելի ժամանակի կը կարօտի, ուրիշ բան էր եթէ հաւատարիմ մնային նախապէս ընդունուած քաղաքականութեան։»

ԼԻ-ՀՈՒՆԿ-ՉԱՆԿ

Նիւ-Եորքէն անցեալ երեքշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն Վիէննայի թերթերուն.—Շանկհայէն առնուած հեռագիր մը հրատարակուեցաւ հոս, որուն համաձայն Լի-Հունկ-Չանկ հեռագրեր է թէ իր զինուորները՝ իրենց ստացած հրամանին վրայ, Պոքսըրները վաներ են Չի-Լիի նահանգէն, թէ հազարէ չափ ըմբոստներ սպաննուեր են Նկան-Չէուի մօտ և թէ ուրիշներ ցիրուցան եղեր են Նկան-Չէուի և Չօ-Չէուի մօտ՝ Բէքինի հարաւային արեւմտեան կողմը։ Լի Հունկ-Չանկ կը յայտարարէ թէ մինչեւ տասը օր Պոքսըր մը անգամ պիտի չմնայ Բէքինի շուրջը։ Նոյն Փոսթ Բռեսէ այս հեռագիրը հրատարակելուն առթիւ կ'ըսէ.

«Թէեւ չենք ուզեր առաջին ակնարկով իբրեւ ստութիւն մը նկատել այդ հեռագրին պարունակութիւնը, սակայն պէտք է ըսենք թէ բոլորովին հակասական են Չինէն առնուած վերջին լուրերուն հետ։ Իրաւ է որ քանի մը շաբաթ առաջ Լի-Հունկ-Չանկ, կայս. հրամանագրով, Բէ-Չիլիի նահանգին փոխարքայ և չինական ընդհանուր հրամանատար կարգուեցաւ, բայց քանի մը օր է ի վեր այդ հրահանգները եթէ առնել հարկ դատուած է՝ ընդհանուր հրամանատարութեան պաշտօնին համար, վասն զի Թանկ-Ֆու-Սիան զօրավարը ընդհանուր հրամանատար կարգուած է հիւսիսային զինուորներուն՝ այսինքն Բէ-Չիլիի նահանգին։ Ասկէ զատ միջազգային զինուորներու հրամանատարները իրենց հեռագիրներուն մէջ պէտք է անպատճառ իմաց տային այդ տեսակ կարեւոր և յանկարծական փոփոխութիւն մը։ Ընդհակառակը, Գերմանիոյ նաւային կիսաբաժնին հրամանատարին, Աւստրիա-Հունգարիոյ ծովակալին և ռուս ծովակալ Ալեքսիէվի վերջին հեռագիրները կը ծանուցանեն որ թէ՛ արեւելքի և թէ արեւմուտքի մէջ, չինական զինուորները Պոքսըրներուն հետ մէկ կարգի վրայ կը կռուին օտարականներուն դէմ։ Լիանկ-Սիանկի և Չօ-Չէուի մօտ՝ Բէքինի հարաւային արեւմտեան կողմը՝ Հէօֆֆնէր զօրավարին հրամանին տակ գտնուած գերման զինուորները հաստատած են չինական զինուորներուն ներկայութիւնը Պոքսըրներուն հետ։ Նաեւ Բէյ-Թանկի ամրոցներուն մէջ չինական կանոնաւոր զինուորներն էին որ դիմադրեցին մինչեւ որ միջազգային զինուորները գրաւեցին զանոնք։ Հետեւաբար խոհեմութիւն է սպասել որ Նիւ-Եորքի այդ հեռագիրը ըստուգուի։»

ԹՈՒԱՆ ԻՇԽԱՆԸ

Տակաւին ստոյգ չէ նկատուիր Թուան իշխանին Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդին նախագահ անուանուիլը։ Աւասիկ թէ ինչ կ'ըսէ Բեդերսպուրկէն անցեալ չորեքշաբթի թուականով հեռագիր մը.—«Նովոյէ Վրէմիա ռուս լրագիրը այդ անուանման մասին տեղեկութիւն ուզեց Բեդերսպուրկի դեսպանատունէն և պատասխան ստացաւ որ այդ լուրը անհաւանական է, վասն զի Թուան իշխանին հեռացումը գլխաւոր մէկ պայմանն է հաշտութեան բանակցութեանց սկսելուն

—)(2)(—

ՄԱՔՍ ՆՈՐՏԱՈՒ

ԸՆԿԵՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐՕՐԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա.

ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ակնածուած գրագէտը իր գիրքերը շատ մը տպագրութիւններէ կ'անցընէ։ Երբ յաջողած են, ամէնէն յաճախ շատ դրամ պիտի շահին ուրեմն ու պիտի կրնան հայթայթել բոլոր այն հաճոյքները զորս արցունքի հովիտին մէջ մամոնային գործադրութիւնը կը թոյլատրէ։ Մէկը փասիաններու ու թայլերու (truffes) պիտի խորհի, ուրիշ մը Շամբանեայի ու Եոհաննէսպէրկի գինիի, եւլն։ Յաջողութեան ոչ-նիւթական առաւելութիւնները տարբեր են, սակայն, թէեւ ժողովուրդին բացատրութեանը համեմատ, անոնցմով մարդ բան մը չի կրնար գնել իրեն, մարդոց մեծ մասին համար այդ ոչ-նիւթական առաւելութիւնները մե՛ծ արժէք ունին։ Տարօրինա՛կ հակասութիւն մարդկային բնութեան։ Նպարավաճառը ա՛յնքան քիչ կը յարգէ այդ առաւելութիւնները ուրիշներու քով, որ անոնց պատճառաւ ծեծուած պղպեղի աննշան չափ մը անգամ չպիտի ուզէր ապառիկ տալ, նոյն իսկ եթէ այդ պղպեղը ձիթապտուղի կորիզներով խարդախուած է. բայց անհատը այդ ոչ-նիւթական առաւելութիւններուն համար ժամանակի ամէնէն մեծ զոհողութիւնները կ'ընէ, համբերութեան, եռանդուն ճիգի, ընտիր ու սուղ դրամի։ Այդ առաւելութիւնները կը կայանան զինքը յարգելուն, բարեւելուն մէջ, օրագիրներուն՝ իր անունը յիշելուն։

Կառավարիչի կամ հարուստի խօսք մը պարահանդէսի մը մէջ. ցուցափեղկերու մէջ ի տես դրուած կենդանագիր մը. սոփողական այցելութիւն՝ հաճոյքի շոգեկառքերու, օտար ճամբորդներու. սովորական գարեջրատան մէջ, սպասեակներուն կողմէ բարձր ակնածանք. Նախաճաշի ու ճաշի շողոքորթիչ հրաւէրներ նշանաւոր տուներու մէջ. ահա՛ մէկ քանի օրինակներ ոչ-նիւթական գոհացումներու, բայց խորապէս փափաքուած՝ զորս գլխաւոր յաջողութիւնը առաջ կը բերէ իբր եկամուտ։ Եթէ հրաւէրները ակնածանքին ոչ-նիւթական առաւելութիւններուն մէջ կը դասեմ, ատիկա սխալումով չէ՛ որ կ'ընեմ, այլ որոշ համոզումով մը։ Անոնց մէջ ինչ որ էականն է, արդարեւ, ընծայուած կերակուրները չե՛ն, այլ վկայուած պատիւը։ Կերակուրները խորհրդանշական իմաստ մը ունին միայն ու նաեւ կ'ուզեն վճարուած ըլլալ իրենց ամբողջ արժէքով։ Ծնունդի կամ Նոր Տարիի նուէրներով գնահատուած են լայնօրէն. բայց պատիւը զուտ շահ է, ու միայն ցած բնութիւններն են որ կերակուրներուն ցանկէն նուազ կարեւորութիւն կու տան անոր։

Տեսնե՛նք հիմայ թէ դպրոցը կը պատրաստէ երիտասարդութիւնը յաջողութեան աշխատանքին համար, ու անոր կը սորվեցնէ նոյն իսկ միայն առաջին տարրերը՝ վերեւ յիշուած նիւթական ու իտէալ գոհացումները հայթայթելու արուեստին։

Ընդունի՛նք անմիջապէս թէ նախակրթարանին դէմ մեծ բան մը չկայ ըսելու։ Այն տարիքին մէջ ուր տղաքը կը յաճախեն հոն, կարելի չէ դեռ անոնցմով լուրջ բանի մը ձեռնարկել, որովհետեւ այն ճարտարութիւնները որոնցմով կը յառաջանան աշխարհին մէջ, կը նախենթադրեն իմացականութեան որ և է զարգացում մը ու հասունութիւն մը։

Նախակրթարանը տղոց կը սորվեցնէ ընթերցում, գրավարժութիւն ու հաշիւ, ու ասոնք կրնան միայն օգտակար ըլլալ, մանաւանդ այս վերջինը։

Հաշուել գիտնալ մեծ առաւելութիւն մըն է տալու գործողութեան մէջ, թէեւ նուազ մեծ առաւելութիւն մը ընդունելուն մէջ, և ընթերցումը ու գրավարժութիւնը սովորաբար նաեւ շահեկան են, կը բաւէ որ կարենան իմաստունօրէն բաւականանալ ու գէշ կերպով չգործածել այդ երկու արուեստները։ Նաեւ կարելի է մասամբ ընդունիլ համալսարանը, որովհետեւ ուսանողներու խմբումները առաջ կը բերեն զարգացնելու կամ իւրացնելու առիթը մէկ քանի անհրաժեշտ ճարտարութիւններ ինչպէս, օրինակի համար, առիթը հրաւիրելու իր վրայ իրեն հաւասարողներուն ու իրմէ վեր եղողներուն ուշադրութիւնը՝ բարձրաձայն խօսելով կամ շատ չարժելով, կամ տիրող հոսանքները կռահելու ու ինքզինքը անոնցմէ քշել տալու, կամ վերջապէս ազդեցիկ մարդերը դարպաս ընելու, զանոնք յարգանքով շողոքորթելու առիթը. ուշադիր քննութիւն մը հողաբարձուներուն, դաստիարակներուն և ուսուցիչներուն վրայ՝ լաւ օժտուած ուսանողը պիտի բերէ կարգ մը գաղափարներու, որ կրնան կեանքին համար մեծ արժէք ունենալ։ Դժբաղդաբար, համալսարանները մասնաւոր կարեւորութիւն մը չեն տար սակայն ուսանողներու խմբումներուն ու չեն բաւականանար գործել իբրեւ դաստիարակողներ ակադեմական ասպարէզներու օրինակովը կը չարչրկեն նաեւ երիտասարդութիւնն իրենց դասերովը ու իրենց հրահանգներովը, ու ասիկա չա՛տ տարակուսելի օգտակարութեամբ մը կ'երեւայ ինծի ուսանողներու յառաջդիմութեանը համար։ Վերջապէս Լիսէները յարդի շիւղ մը անգամ չեն չարժեր։ Ո՛չ մէկ ծառայութիւն կը մատուցանեն անոնք ապագայ քաղաքացիին զոր իրենց կը յանձնեն։ Ընդհակառակը զայն աւելի կը զրկեն ճարտարութենէ յաջողութեան պայքարին մէջ։ Անոնք՝ Լիսէները կը նշանակեն գեղեցիկ տարիներու ցաւալի վատնում մը։

(Շարունակելի)

համար ։ Ժամանակէ մը ի վեր չինական դեսպանատունը ուղղակի հրաման չի ստանար կայսրէն որ Բաօ-Թինկ-Ֆու կը գտնուի, բայց իր կառավարութեան հետ հաղորդակցութեան մէջ է՝ Լի-Հունկ-Ձանկի միջոցաւ ։»

ՄԱՆՉՈՒՐԻԱ

Ամուրի կառավարիչ Կրիպսքի զօրավարը հետեւեալ յայտարարութիւնը հրատարակեց.

«1. Կը յայտարարեմ թէ Մանչուներու երկիրը, Թրասցէա եւ Ամուրի աջ եզերքը՝ ռուս զինուորներու կողմէ գրաւուած, Ռուսիոյ կցուած են ։ 2. Չինական հպատակներուն արգիլուած է Թրբանսցեայի երկիրը եւ գետին ռուսական կամ ձախ եզերքը վերադառնալ ։ Այդ երկիրները պիտի յատկացուին ռուս գաղթավայրերու հաստատման ։ 3. Այկուն քաղաքը որ նախապէս չինական էր, Սախալինի հաստատութիւնները եւ սահմանակից երկիրները առժամաբար մի միայն ռուսական զինուորական իշխանութեանց յանձնուած են. ո և է անհատ ո և է պատճառով պիտի չկրնայ հաստատուիլ այդ տեղերը. 4. Վերոյիշեալ Այկուն քաղաքը եւ Սախալինի հաստատութիւնները պիտի չվերաշինուին. միայն տակաւին կանգուն մնացած չինական շէնքերուն պիտի խնայուի, որպէս զի ռուս զինուորներուն բնակութեանը եւ ուտելիքներու մթերմանը յատկացուին ։ 5. Ռուս զինուորներուն կողմէ գետին ձախ եզերքը գրաւուած երկիրներուն վարչութիւնը եւ Չեա գետէն անդին գտնուած տեղերուն առժամեայ վարչութիւնը յանձնուած են ռուս գօմիսէրներուն, մինչեւ որ այդ երկիրները տրուին ռուսական ցեղէ ժողովուրդներու ։ Սահմանագլուխի գօմիսէրը Այկունի մէջ պիտի բնակի ։»

Կրիպսքի զօրավարը ուրիշ յայտարարութիւն մը ուղղելով Մանչուրիոյ ժողովուրդներուն, ըսած է թէ Մանչուրիոյ գրաւումը կրնայ իբրեւ պատիժ նկատուիլ այն յարձակումին որ կատարուեցաւ Պլակովէշչէնսքի վրայ ։

Բեդերսպուրկ, 25 սեպտ. — Ընդհանուր սպայակոյտը այսօր լուր առաւ թէ Ջախարով զօրավարը սեպտ. 12ին գրաւեր է Հուլան Չէնը՝ Մանչուրիոյ մէջ ։ Այսօր պաշտօնական հրաման ղրկուեցաւ Օտեսա պարպելու կամաւոր նաւատորմին այն բոլոր շոգենաւերը, որոնք պատրաստուած էին Ծայրագոյն Արեւելք ուղեւորիլ ։ Ալէքսիէվ ծովակալը թղթատարական երթեւեկութիւն մը հաստատեց Թիէն-Ձինի եւ Թանկ-Բէուի միջեւ՝ Խազախներու պաշտպանութեամբ ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Թայմզ չորեքշաբթի օրուան իր թիւին մէջ հետեւեալ հեռագիրը հրատարակած է.

Պէրլին, 25 սեպտ. — Կէս-պաշտօնապէս կը ծանուցուի այս իրիկուն թէ Ռուսիոյ եւ Ճաբոնի պատասխանները՝ Գերմանիոյ ծանուցագրին՝ ընդունուած են եւ թէ երկուքն ալ սկզբունքով կը հաւանին անոր ։ Ասկէ զատ իրազեկ միջավայրերու մէջ կը հաստատուի թէ Ֆրանսայի հաւանութիւնը առանց վերապահման տրուած է ։ Հիմա միայն Անգլիոյ պատասխանին կը սպասուի։ Կարեւոր է ճշդիւ գիտնալ այն սկզբունքը որուն հաւանած են Ռուսիա եւ Ճաբոն ։ Գերմանիոյ ծանուցագիրը երկու բան կը պարունակէ զորս հարկ է լաւ ճշդել ։ Գերման կառավարութիւնը նախ իր տեսութիւնները կը պարզէ եւ յետոյ բացարձակ առաջարկութիւն մը կ'ընէ Տէրութիւններուն ։ Գերմանիոյ կարծիքը այն է թէ Բէքինի ոճիրներուն գլխաւոր եւ իսկական թելադրիչներուն յանձնումը պէտք է նախնական պայմանը ըլլայ Չինու հետ կատարուելիք դիւանագիտական բոլոր բանակցութեանց ։ Երկրորդ առաջարկութիւնն ալ այն է թէ Տէրութիւնները հրաւիրեն Բէքինի դիւանագիտական իրենց ներկայացուցիչները՝ ցոյց տալ Չինու այն առաջնակարգ անձնաւորութիւնները զորս գլխաւոր պատասխանատուները կը նկատեն գործուած ոճիրներուն ։ Արդ, խիստ հաւանական է որ այն սկզբունքը որուն Ռուսիա ու Ճաբոն կը հաւանին, Գերմանիոյ կողմէ Տէրութեանց եղած առաջարկութիւնն է. բայց ասկէ չի հետեւիր թէ Ռուսիա ու Ճաբոն անհրաժեշտաբար կը ձայնակցին Գերմանիոյ շրջաբերականին մէջ յայտնուած կարծիքին ։ Ուրիշ կերպով խօսելով, Ռուսիա ու Ճաբոն կ'ուզեն որ Բէքինի իրենց ներկայացուցիչները ցոյց տան գլխաւոր յանցաւորները, բայց այնպէս չեն նկատեր որ անոնց յանձնումը նախնական անհրաժեշտ պայմանը ըլլայ Չինու հետ կատարուելիք բոլոր բանակցութեանց ։ Բէօրզէն Ձայթունկ այս իրիկուն կէս-պաշտօնական զեկոյց մը կը հրատարակէ՝ ծանուցանող թէ Գերմանիոյ առաջարկութիւնը գլխաւորաբար խնամակալուհիին դէմ ուղղուած չէ, այլ Գերմանիոյ շրջաբերականը կ'ուզէ անոր խորհրդականները պատասխանատու բռնել ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Ուաշինկթըն, 25 սեպտ. — Լրագիրները այս իրիկուն սա հեռագիրը հրատարակեցին Լոնտոնէն.

«Լորտ Սոլզպէրի, Գերմանիոյ դեսպան Հացֆէլտ կոմսին հետ ունեցած մէկ տեսակցութեանը միջոցին, Գերմանիոյ ծանուցագրին բերանացի պատասխան մը տուաւ՝ գրեթէ համանման Մ. Նահանգաց պատասխանին ։»

ԹՇՆԱՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Շանկայ, 25 սեպտ. — Չինական աղբիւրներէ առնուած լուրերու նայելով Թուան իշխանը ու կուսակիցները կը պատրաստուին թշնամութիւնները վերսկսելու ։ Չինու հարաւային նահանգները գտնուող զօրավարներ ու զինուորներ հրաման ստացեր են հիւսիսային կողմը երթալու ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Բարիզ, 25 սեպտ. — Լոնտոնէն կը գրեն թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը յառաջիկայ շաբթուն պաշտօնապէս աւարտած պիտի հռչակէ Թրանսվալի պատերազմը ։ Լուրէնսօ-Մարքէզէն առնուած տեղեկութիւններ կը հաստատեն այդ լուրը, քանի որ Պօէրները հետզհետէ իրենց զէնքերը թողելով Բորթուկալի ստացուածքները կ'երթան ։

Բրեթորիա, 25 սեպտ. — Բազմաթիւ հեծելազօրքերէ բաղկացած գունդ մը, Տըլլրոյ գնդապետին հրամանատարութեամբ, ճամբայ ելաւ Տէվէթ զօրավարը հալածելու համար ։

Լուրէնսօ-Մարքէզ, 26 սեպտ. — Գերմանական Հերցօկ շոգենաւը այսօր Եւրոպա ուղեւորեցաւ, իր մէջ ունենալով մեծ թուով հոլանտացի, գերմանացի եւ պօէր ճամբորդներ. մեծամասնութիւնը հոլանտացի էին ։ Անոնց մէջ կը գտնուէին, ի մէջ այլոց, Թրանսվալի նախորդ թղթատարական վերատեսչութեան տնօրէն Պ. Ալինէն, արտաքին գործոց նախարարութեան օգնական Պ. Կրօպլեր եւ ելմտական նախարար Պ. Մալէրս ։ Հերցօկ մեծ քանակութեամբ ձոյլ ոսկի կը տանի ։ Պ. Քրիւկէր միշտ կառավարչին քով կը գտնուի ։

—Բօլ Քարիու եւ Համիլթընի զօրախմբերը 9000 զինուորներով Քօմաթիփօրթի մէջ կը գտնուին հիմա. վաղը Լորտ Քիչնէր ալ հոն պիտի հասնի ։ Տէլակօայի ծովածոցին եւ Յօհաննէսպուրկի միջեւ գտնուող երկաթուղիի գիծը վաղուընէ սկսեալ պիտի բանի ։ Կ'երեւայ թէ Տէլակօայի ծովածոցէն Բրեթօրիա երկարող գիծն է աւրիս ։

Բարէյոյսէն քաշուած հեռագրի մը նայելով, Անգլիացիներուն կողմէ Պարպէրթընի մէջ գրաւուած վայրաշարժերուն արժէքը կը հասնի 500,000 անգլ. ոսկի ։ Զօրավար Պատէն-Բոուէլ սեպտ. 25ին Բրեթօրիա մեկներ է ։ Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ շատ մը թնդանօթներ գտնուեր են, մեծ մասամբ վնասուած, Քրոգոտայլ գետակին մէջ, Հէքթոր-Սբրուիթի մօտ ։

Լուրէնսօ-Մարքէզէն կը հեռագրեն Տէյլի Թելէկրաֆի. — «Կը հաւաստուի թէ բորթուկէզ իշխանութիւնները Պօէրները յորդորեր են իրենց զէնքերը վար դնել, խոստանալով անոնց ապրուստը հոգալ բորթուկէզ հողին վրայ գտնուած միջոցնուն եւ յետոյ ձրի վերադարձնել իրենց հայրենիքը ։ Պ. Քրիւկէր ալ տեսնելով որ բորթուկէզ իշխանութիւնները լաւ վարուած էին Պօէրներուն հետ, հրամանատար Բինարէն իբր մասնաւոր շնորհ կը խնդրէ Քօմաթիփօրթի կամուրջը չքանդել ։» Միեւնոյն թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ 2500 Պօէրներ ընդուներ են բորթուկէզեան պայմանները եւ հիմա Լուրէնսօ-Մարքէզ կը գտնուին ։

Լոնտոն, 26 սեպտ. — Սթանտարտի Լիզպոնայի թղթակիցը կ'ըսէ թէ բորթուկէզ կառավարութիւնը հեռագրով հրամաններ ղրկեց Լուրէնսօ-Մարքէզ, որպէս զի պօէր փախստականներուն բոլոր զէնքերն ու ռազմամթերքները Մոզամպիք ղրկուին ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պ. Չէմպըրլէն կը շարունակէ իր հակառակորդները ամբաստանել իր սովորական բարեացակամութեամբ. չորեքշաբթի իրիկուն Օլտամի մէջ խօսելով՝ ըսաւ թէ Պ. Քրիւկէր իր դիմադրութեան մէջ քաջալերուած է ։ Ներկրակալութեան կուսակից ոչ մէկ ազատական բառ մը չէ արտասանած, Թրանսվալի հետ բանակցութիւնները սկսելէ առաջ, օգնելու համար կառավարութեան՝ որպէս զի նախկին նախագահին հասկցնեն թէ Դաչերէրն պահանջումները հաւանութիւն գտած էին ամբողջ ազգին կողմէ ։ Բանախօսը հանդիսաւորապէս յայտարարեց թէ Պ. Քրիւկէրի ետին կային ուրիշ մարդիկ որոնց վրայ կ'իյնայ ծանրապէս՝ պատերազմին պատասխանատուութիւնը, ինչպէս նաեւ նոյն ինքն Պ. Քրիւկէրի վրայ ։ Նոյն իրիկունը Սըր Ուիլեըմ Հարքորթ ալ բանախօսութիւն մը արտասանելով Կալլէսի մէկ քաղքին մէջ, ըսաւ թէ ընտրութիւնները վճիռ մը չեն կրնար նկատուիլ հարաւային Ափրիկէի խնդրին լուծման համար, քանի որ այդ լուծման հանգամանքը տակաւին յայտնի չէ ։ Ցաւեց թէ Խորհրդարանին լուծման իսկական պատճառը այն երեւոյթն է թէ մի գուցէ ծայրայեղ ազգասիրութեան եռանդը մարէ ։

Երէկուան Հեռագիրներ

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 29 սեպտ. — Շանկայէն սեպտ. 27 թուականով կը հեռագրեն Սթանտարտի. — Չինական պաշտօնատարները կը հաւաստեն թէ Ռուսիա խոստացեր է Չինու հարկ եղած դրամը փոխ տալ՝ անգլիական փոխառութիւնը վճարելու համար ։

—Սթանտարտ սեպտ. 24 թուականով Թիէն-Ձինէն կ'իմանայ թէ խորհրդակցութիւն մը կատարուեր է Վալտերզէ կոմսին, Սէյմուր ծովակալին եւ Կէյլի անգլիական զօրավարին միջեւ ։

—Շանկայէն կը հեռագրեն Ուբէթէյլի. — Չինու կայսրը հրամանագիր մը հրատարակեց՝ շնորհակալութիւն յայտնելով Ցարին՝ ռուս զինուորները Բէքինէն քաշելնուն համար. նաեւ փափաք յայտնեց հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարել Գերմանիոյ դեսպան Պարոն Ֆոն Քէթէլէրի գերեզմանին վրայ ։

—Չինու հարաւային նահանգներուն կառավարիչները կը վախնան թէ մի՛ գուցէ Անգլիա պատերազմ հրատարակէ ։ Գերմանիա եւս կեցեր է եղեր գոհացում պահանջելէ ։

—Կը ծանուցուի թէ Լի-Հունկ-Ձանկ մասնաւոր դաշնադրութիւն մը պիտի կնքէ Մ. Նահանգաց հետ, եթէ եւրոպական Տէրութիւնները իրենց միջեւ չհամաձայնին ։

ՊԱՐԻԶ. — Ռուս կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը հերքէ իրեն վերագրուած այն մտադրութիւնը թէ Մանչուրիան իր երկրին պիտի կցէ ։

ՖՐԱՆՔՖՈՐԹ. — Շանկայէն սեպտ. 29 թուականով կը հեռագրեն Ֆրանքֆուրթէր Ձայթունկի. — Լի-Հունկ-Ձանկ Բէքին հասաւ ։ Չինական սուտ լուրերը՝ միջազգային զինուորներու կարծեցեալ պարտութեանը մասին՝ կացութիւնը շատ կը ծանրացնեն ։

ՇԱՆԿԱՅ. — Նան-Քինէն առնուած մասնաւոր լուրերու նայելով, Չինու հարաւային նահանգներու փոխարքաները կը կարծեն թէ Անգլիա ու Գերմանիա պատերազմ պիտի հրատարակեն Չինու դէմ, այս վերջինը չփութութեանց հեղինակները յանձնելու մտադիր չըլլալուն համար ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Վիլհէլմ կայսրը Կարմիր Արծիւ պատուանշանը տուաւ Սթէօսէլ ռուս գնդապետին որ Թագուի եւ Թիէն-Ձինի ճակատամարտներուն մէջ միջազգային զինուորներուն հրամայած էր ։

—Կայս հրամանագիր մը կը հրամայէ ծովային հետեւակներու զօրագունդ մը կազմել՝ Քուան-Թունկի նահանգը գրաւելու համար ։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ. — Բրիտանական կառավարութիւնը այնպէս պիտի նկատէ թէ Հոլանտա չէզոքութիւնը կը բռնաբարէ՝ եթէ թող տայ որ Քրիւկէր նախագահը իրեն հետ պաշտօնագիրներ տանի ։

ՃԱԲՈՆ

ԼՈՆՏՈՆ. — Եօգօհամայէն սեպտ. 27 թուականով կը հեռագրեն Տէյլի Մէյլի թէ Ճաբոնի դահլիճը որուն նախագահն է Եամակաթա մարքիզը, հրաժարեր է ։ Նոր նախարարութիւնը պիտի կազմէ Իթօ մարքիզը, որուն համար կ'ըսուի թէ նախորդ դահլիճին քաղաքականութիւնը պիտի շարունակէ Չինու խնդրին համար ։

ԱՆԳԼԻԱ

ԼՈՆՏՈՆ. — Երեսփոխանական ընտրութիւններէն մինչեւ հիմա ընտրական 64 շրջանակներուն արդիւնքը յայտնի է. այդ տեղերը ընդդիմադիր կուսակցութեան ընտրելիներ ներկայացուած չէին ։ Վերընտրեալներուն մէջ կան գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն, պատերազմական նախարարութեան խորհրդական Պ. Ուինտըմ եւ Լոնտոնի Լորտ-Քաղաքապետ Պ. Ֆ. Կրին ։

ՖՐԱՆՍԱ

ՊԱՐԻԶ. — Ֆրանսայի Խորհրդարանին նստաշրջանը պիտի վերբացուի նոյեմբեր 15ին ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՍՕՖԻԱ. — Պուլկարիոյ նախարարաց Խորհուրդը, իր այսօրուան նիստին մէջ, չվաւերացուց իշխանապետութեան տասնորդի տուրքին աճուրդը. նոր աճուրդ մը պիտի կատարուի սեպտ. 28(10 հոկտեմբերին ։

ԱՒՍՏՐԻԱ

ԿՈՐԻՑ. — Ֆրանց Յոսէֆ կայսրը առտուն հոս հասաւ, Կորիցէի 400րդ տարեդարձի հանդէսներուն ներկայ գտնուելու համար ։ Կայսեր ժամանումը շատ հանդիսաւոր եղաւ ։ Ն. Վեհափառութիւնը պատասխանեց իտալացի քաղաքապետին ճառին ։ Ոսկի շքանշան մը մատուցուեցաւ կայսեր՝ իբրեւ յիշատակ նոյն քաղաքին Աւստրիոյ կցուելուն տարեդարձին ։ Գիշերը լուսավառութիւններ եւ ջահազնացութիւններ կատարուեցան ։ Համակրական խանդավառ արտայայտութիւններ եղան ։

ՍԵՐՊԻԱ

ՊԵԼԿՐԱՏ. — Պ. Կէնչիչի դէմ դատ պիտի բացուի, գաղտնի վարկերը դէշ գործածած եւ լրագրական վիճաբանութեանց մէջ անուններ խառնած ըլլալուն համար ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ

Տնօրէն Պ. Ժիւլ Ֆօռ.

Բերա, Տրօկման փողոց, թիւ 2-4

Այս վարժարանին մէջ աշակերտները իրենց մայրենի լեզուին չափ լաւ կերպով պիտի սորվին Ֆրանսերէն ։ Բոլոր դասախօսութիւնները Ֆրանսերէն լեզուով կը կատարուին ։ Վարժարանին ծրագիրը համաձայն է Ֆրանսա. Լիսէներու ծրագրին ։ Երկու տեսակ վկայագիր կը տրուի ։ Դասական եւ Նոր (classique et moderne). Ֆրանսերէնի ուսուցման համար կազմուած այս ընտիր ծրագրին մէջ ընդարձակ տեղ տրուած է Թուրքերէն, Հայերէն եւ Յունարէն լեզուաց ուսման ։

Նոյն վարժարանին մէջ գիշերօթիկ եւ ցօրեկեայ, ինչպէս նաեւ ցօրեկուան ճաշը վարժարանին մէջ ընելու պայմանաւ աշակերտներ կ'ընդունուին ։

Դասերը պիտի սկսին սեպտ. 7|20ին ։

5—10

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ

ԺԱՄԱՆՈՒՄ ԵՒ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Էտիրնէի մէջ

Պարսից Շահը բերող մասնաւոր կառախումբը շաբաթ իրիկուն ժամ 11 ու կէսին Էտիրնէի կայարանը հասաւ ։ Կայարանը զարդարուած էր դրօշներով, ծաղիկներով եւ կանաչներով ։ Հեծեալ, հետեւակ ու թնդանօթաձիգ զինուորներ բարեւի կեցած էին ։ Կառախումբը երբ կայարանէն ներս մտաւ, զինուորական նուագածուներու խումբը պարսկական քայլերգը հնչեցուց ։ Մուզաֆֆէրէտտին Շահը վակոնին պատուհանը կեցած էր ։ Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ Թիւրխան փաշա եւ Կայս. սպայակոյտին միւշիր Շաքիր փաշա որոնք պաշտօն ունէին Վեհ. Սուլթանին կայս. բարեւները հաղորդել եւ Ն. Վեհափառութեան կողմէ բարի գալուստ մաղթել, կայարանին մէջ կը սպասէին՝ Էտիրնէի կուսակալի փոխանորդ ու Բ. զօրաբանակին հրամանատար Սէիֆ փաշայի եւ զինուորական ու քաղաքային պաշտօնատարներու հետ՝ ամէնքն ալ համազգեստով ։ Երբ կառախումբը մօտեցաւ, Թիւրխան փաշա ու Շաքիր փաշա՝ Կ. Պոլսոյ պարսկական դեսպան Միրզա Մահմուտ խանի առաջնորդութեամբ՝ Շահին գտնուած վակոնը մտան ։ Միրզա Մահմուտ խան զանոնք ներկայացուց Շահին ։ Օսմ. պատուիրակները Վեհ. Սուլթանին կայս. բարեւները հաղորդեցին եւ Ն. Վեհափառութեան կողմէ բարի գալուստ մաղթեցին, յայտարարելով որ կը սպասուի որ Պարսից Շահը այցելէ Օսմ. մայրաքաղաքը եւ թէ Վեհ. Սուլթանին հիւրն է ։ Շահը գոհունակութիւն յայտնեց ըսելով որ Վեհ. Սուլթանին հետ անձամբ տեսնուելու պատիւը ունենալու միջոցին իր շնորհակալութիւնները պիտի յայտնէ ։ Շահը կառախումբէն իջնելով իր հետեւորդներուն եւ Օսմ. պատուիրակներուն ու պաշտօնատարներուն հետ առաջնորդուեցաւ կայարանին սրահը ։ Զօրքերը զինուորական պատիւներ ընծայեցին եւ Շահն ալ պատասխանեց ։ Միրզա Մահմուտ խան Շահին ներկայացուց Էտիրնէի կուսակալի փոխանորդը եւ միւս պաշտօնատարները ։ Նահանգին բերքերը գեղեցիկ ափսէներու մէջ դրուած մատուցուեցան Շահին ։ Յետոյ ներկայ զինուորները մեծ զօրահանդէս մը կատարեցին, զոր Ն. Վեհափառութիւնը դիտեց եւ գոհունակութիւն յայտնեց օսմ. զինուորներու կանոնաւոր գնացքին ու շարժուածքին համար ։ Շահը յետոյ կառախումբը դարձաւ եւ իր սովորութեան համաձայն առանձին ճաշեց ։ Այդ միջոցին զինուորական նուագածուները կը նուագէին ։ Շահը հինգ ու կէս ժամու չափ հանգիստ ըրաւ կառախումբին մէջ ։ Կայարանը ու զօրանոցը չքեղապէս լուսազարդուած էին ։ Էտիրնէի կուսակալի փոխանորդը ծաղիկներ մատոյց Շահին ։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով Շահին Էտիրնէ ժամանած ըլլալը, հեռագիր մը ուղղեց գոհունակութիւն յայտնելով Ն. Վեհափառութեան ժամանմանը համար. նաեւ բարեմաղթութիւններ ընելով ։ Շահը որուն հաղորդուեցաւ կայս. այդ հեռագիրը երբ կառախումբին մէջ կը գտնուէր, շատ գոհ մնաց եւ անմիջապէս հեռագիր մը ուղղելով Վեհ. Սուլթանին, շնորհակալութիւն յայտնեց՝ իրեն նկատմամբ եղած հիւրասիրութեանց եւ ընդունելութեանց համար ։ Գիշերուան ժամ 5.45ին կառախումբը ճամբայ ելաւ Էտիրնէի կայարանէն. դարձեալ զինուորական պատիւներ ընծայուեցան ։ Մեկնելէ առաջ Շահը գոհունակութիւն յայտնեց իրեն եղած ընդունելութիւններուն համար ։

Չաթալճա ու Մաքրիգիւղ

Կառախումբը երբ Փիւչիւկ Չէքմէճէ հասաւ ու կեցաւ, Չաթալճայի կառավարիչ Ճէվատ պէյ իր հետեւորդ պաշտօնատարներով կառախումբ մտաւ եւ Շահին ներկայանալու պատիւը ունենալով բարի գալուստ մաղթեց ։ Մուզաֆֆէրէտտին Շահը հարկ եղած մեծարանքները ընելէ ետքը ոտքի վրայ տեսակցեցաւ Ճէվատ պէյի հետ ։ Տասը վայրկեան վերջը կառախումբը ճամբայ ելաւ ։ Մաքրիգիւղի մէջ կերպասի կայս. գործարանին մօտ առժամեայ կայարան մը շինուած էր՝ բարձրաւանդակի ձեւով. հարիւր մէթր երկայնութիւն եւ երեք մէթր լայնութիւն ունէր ։ Զարդարուած էր օսմ. ու պարսկական դրօշներով ։ Գետինը ծածկուած էր թանկագին կարպետներով ։ Հեծեալ ու հետեւակ զինուորներ բարեւի կեցած էին ։ Շահին ժամանումէն երկու ժամ առաջ Մաքրիգիւղ հասած էին արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա, Շահին արարողապետը Ջահիրիւտտէօվլէ, մասնաւոր բժիշկը եւ դեսպանատան պաշտօնեաները՝ ամէնքն ալ համազգեստով ։ Թիւրխան փաշա, Շաքիր փաշա եւ միւս պաշտօնատարները մասնաւոր կառախումբով մը քառորդ ժամ առաջ Մաքրիգիւղ հասան ։ Շահին մասնաւոր կառախումբը ցորեկուան ժամ 5.15ին Մաքրիգիւղ հասաւ եւ կամաց կամաց յառաջացաւ դէպ ի մասնաւոր կայարանը ։ Այդ միջոցին զօրքեր զինուորական պատիւներ կ'ընծայէին եւ զինուորական նուագածուները պարսկական քայլերգը կը հնչեցնէին ։ Կայարանի բարձրաւանդակին մօտ կեցած էին արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա, օսմ. պատուիրակութիւնը եւ Խարիճիէի արարողապետ Ղալիպ պէյ, կայս. թիկնապահներ եւ Շահին հետեւորդները ։ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա եւ միւս փաշաները կառախումբ մտան ։ Թէվֆիք փաշա, յանուն Վեհ. Սուլթանին բարի գալուստ մաղթելով խնդրեց Շահէն որ բարեհաճի անցնիլ Իզզէտտին շոգենաւը որ իր տրամադրութեան տակ դրուած է ։ Շահը վակոնէն վար իջաւ՝ ձեռքը տալով արարողապետ Ջահիրիւտտէօվլէի, եւ բազմեցաւ պալատական կառք մը՝ դէմը ունենալով արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշան եւ Կ. Պոլսոյ պարսկական դեսպան Միրզա Մահմուտ խանը ։ Շահը համազգեստ կը կրէր եւ կուրծքին կախած էր ադամանդակուռ Իմթիյազ պատուանշանը ։ Ուրիշ կառքերով ալ կ'երթային օսմ. պատուիրակութիւնը եւ Շահին հետեւորդները ։ Նաւամատոյցին առջեւ որ կանաչներով զարդարուած էր, կը սպասէին Շահին յատուկ ութզուգածի մակոյկ մը, Բաւմէր ու Բէհպէր շոգեմակոյկները եւ բազմաթիւ նաւակներ ու մակոյկներ ։ Զինուորք բարեւի կեցած էին ։ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա Շահը կառքէն իջեցուց եւ առաջնորդեց ութզուգածի մակոյկը, ուր Ն. Վեհափառութեան դէմը բազմեցան Թէվֆիք փաշա, դեսպան Միրզա Մահմուտ խան եւ կայս. թիկնապահ Ճավիտ պէյ ։ Մակոյկին գլխու կողմը պարզուեցաւ Շահին յատուկ դրօշը, որուն գոյնը սպիտակ է. չորս եզերքները կարմիր եռանկիւններ կան եւ մէջտեղը առիւծը ու արեւը՝ կարմիր գոյնով ։ Շահին հետեւորդները ու օսմ. պատուիրակներն ալ շոգեմակոյկներով ու նաւակներով հետեւեցան ութզուգածի մակոյկին, որ քիչ ետքը մօտեցաւ Իզզէտտինին ։ Սթամպօլ շոգենաւին հրամանատարը Շիւքրի փաշա ու Իզզէտտինի հրամանատարը, Սէրմէտ պէյ ընդունեցին Շահը, որ վեր ելածին պէս շոգենաւին մեծ կայմին վրայ պարզուեցաւ Շահին դրօշը ։ Զինուորական նուագածուներու խումբ մըն ալ սկսաւ պարսկական քայլերգը հնչեցնել ։ Շահը երբ մակոյկ կը նստէր, Թէրսանէի լուսանկարիչները լուսանկարը հանեցին ։ Շահը շոգենաւ նստած ատեն ըսաւ.

«Ուղեւորութեանս միջոցին առաջին անգամ է որ ծովով կը ճամբորդեմ ։ Ինքզինքս խիստ բաղդաւոր կը համարիմ օսմ. երկիրները այցելելուս եւ մանաւանդ թէ Վեհ. Սուլթանը տեսնելու պատիւը պիտի ունենամ ։ Օսմ. մայրաքաղաքին մեծափառութիւնը, մզկիթներուն եւ մինարէներուն հիասքանչ երեւոյթը եւ այս գեղատեսիլ տեսարանը մեծ գոհունակութիւն պատճառեցին ինծի ։ Այս միջոցիս զգացած բարոյական հաճոյքս յաւիտեան պիտի չմոռնամ ։»

Ինչպէս արդէն ծանուցինք, Կ. Պոլսոյ պարսիկ գաղթականութիւնը Շիրքէթի 39 թիւ, Մախսուսէի Մալքէբէ շոգենաւերով եւ ուրիշ բազմաթիւ շոգենաւերով ու շոգեմակոյկներով մինչեւ Մաքրիգիւղ գացած էին դիմաւորելու իրենց վեհապետը ։ Շահը երբ մակոյկով Իզզէտտինի կը մօտենար, Տէպիսթանը Իրանեան վարժարանին աշակերտները, որոնք 39 թիւ շոգենաւին մէջ կը գտնուէին, երգ մը երգեցին եւ «Շահը Շահամէթքէնահ պին եաշա» գոչեցին ։ Իզզէտտինի կը հետեւէին նաեւ Թէրսանէի եւ Նաւահանգիստի վերատեսչութեան բազմաթիւ շոգենաւակներ եւ մակոյկներ ։ Իզզէտտին ժամ 6ին ճամբայ ելաւ Մաքրիգիւղի առջեւէն. միւս բոլոր շոգենաւերուն ու շոգեմակոյկներուն մէջ նուագածուներու խումբեր պարսկական քայլերգը կը նուագէին ։ Իզզէտտին ժամ 6.25ին Պոլսոյ նաւահանգիստը մտաւ ։ Այդ միջոցին օսմ. պահականոցը սկսաւ թնդանօթ արձակել ։ Մուզաֆֆէրէտտին Շահը Իզզէտտինի աջ կողմը փառաւոր թիկնաթոռի մը վրայ բազմած՝ սքանչանօք կը դիտէր Պոլսոյ հրաշալի տեսարանը. իր հետեւորդները չորս կողմը բարեւի կեցած էին ։

Օրթագիւղ

Իզզէտտին ժամ 7ին մօտ հասաւ Օրթագիւղի մզկիթին առջեւ ։ Կայսերազուն իշխան Բարձր. Թէվֆիք էֆէնտի որուն կը հետեւէր Պետական Խորհուրդին նախագահ Սայիտ փաշա, Պէյլէրպէյ շոգեմակոյկով գնաց Իզզէտտին շոգենաւը ։ Ն. Բարձրութիւնը տեսակցեցաւ Շահին հետ եւ ներկայացուց Սայիտ փաշան որ Վեհ. Սուլթանին բարեւները հաղորդեց եւ Ն. Վեհափառութեան կողմէ բարի գալուստ մաղթեց ։ Սայիտ փաշա նաեւ յայտարարեց թէ Պէյլէրպէյ շոգենաւը Շահին տրամադրութեանը տակ պատրաստ կը գտնուի ։ Շահը մեծարանքներ ըրաւ Թէվֆիք էֆ.ի եւ գոհունակութիւն յայտնեց ։ Ներկայ էին նաեւ Պարսկաստանի բարձրաստիճան պաշտօնատարները եւ օսմ. պատուիրակները ։ Նոյն միջոցին նուագածուները կը նուագէին եւ Իզզէտտինի նաւազները կայմերուն վրայ կեցած էին ։ Օրթագիւղի պահականոցին եզերքը կեցած զօրքեր զինուորական պատիւներ կ'ընէին ։ Ժամ 7.20ին Շահը, Թէվֆիք էֆէնտի, Շահին հետեւորդները եւ օսմ. պատուիրակները Պէյլէրպէյ շոգենաւակը նստան ։ Դարձեալ նուագածութիւն կը կատարուէր եւ չուրջը գտնուած շոգենաւակներուն մէջէն «Պին եաշա» կը գոչէին ։ Շահը երբ Օրթագիւղի քարափը ելաւ, Գուզկունճուքի մօտէն թնդանօթներ արձակուեցան ։ Օրթագիւղի քարափին նաւամատոյցը կանաչներով, շալերով եւ կարմիր կերպասներով զարդարուած էր ։ Նաւամատոյցին վրայ կայսերազուն իշխան Բարձր. Սալահէտտին էֆէնտի եւ Մեծ-Եպարքոս Խալիլ Րիֆաթ փաշա, յանուն Վեհ. Սուլթանին բարի գալուստ մաղթեցին ։ Հոն կը գտնուէին քաղաքապետ Րըտվան փաշա, Պէշիքթաշի ոստիկանապետ Հասան փաշա, ոստիկանութեան նախարար Շէֆիք պէյ եւ կայս. թիկնապահներ ։ Նաեւ կայս. պալատան նուագածուներու խումբին մաս մը պարսկական քայլերգը հնչեցուցին ։ Նաւամատոյցէն մինչեւ Թրամուէյի ճամբան երկու կողմի վրայ բարեւի կեցած էին հեծեալ ու հետեւակ զինուորներ եւ ոստիկաններ ։ Պաշտօնական ընդունելութիւնները կատարուելէ ետքը Շահը կայսերազուն իշխան Թէվֆիք ու Սալահէտտին էֆէնտիներուն հետ փառաւոր կառք մը բազմեցաւ՝ դէմը ունենալով դեսպան Միրզա Մահմուտ խանը ։ Երկրորդ կառքին մէջ Մեծ-Եպարքոս Խալիլ Րիֆաթ փաշա ու Պարսկաստանի նախարարապետը եւ ուրիշ կառքերու մէջ պարսիկ պաշտօնատարները, պատուիրակները, կայս. թիկնապահները ։ Շահին կառքին առջեւէն կ'երթար կայս. թիկնապահ Քէնան փաշա իբրեւ առաջնորդ ։ Կառքին չորս կողմը կ'երթային հեծեալ կայս. թիկնապահներ ։

Եըլտըզի կայս. պալատը

Օրթագիւղի նաւամատոյցէն մինչեւ Եըլտըզի կայս. պալատան դուռը տանող ճամբուն երկու կողմը հեծեալ ու հետեւակ զինուորներ բարեւի կեցած էին ։ Վեհ. Սուլթանը կայս. պալատան պարտէզին դրան մօտ քէօշքի մը մէջ կը սպասէր իր հիւրին ։ Այդ քէօշքին մէջ կատարուեցաւ առաջին ընդունելութիւնը ։ Շահը համբուրեց Վեհ. Սուլթանին ձեռքը եւ շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած փառաւոր ընդունելութիւններուն համար ։ Վեհ. Սուլթանը Շահին ներկայացուց Մեծ-Եպարքոս Խալիլ Րիֆաթ փաշան, արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշան, պետական Խորհրդին նախագահ Սայիտ փաշան, Սպարապետ Րիզա փաշան, ծովային նախարար Հասան փաշան եւ Թնդանօթարանի վերատեսուչ Զէքի փաշան ։ Տասը վայրկեան վերջը Վեհ. Սուլթանը եւ Շահը քառաձի կառքով մը գացին Մէրասիմ քէօշքը որ Շահին բնակութեանը յատկացուած է ։ Միւս կառքերն ալ հետեւեցան կայս. Թախտին ։ Եըլտըզի պալատան պարտէզին դուռնէն մինչեւ Մէրասիմ քէօշքը զինուորներ բարեւի կեցած էին ։ Մէրասիմ քէօշքին մէջ Շահը հետեւորդները ներկայացուց Վեհ. Սուլթանին ։ Պահ մը հանգիստ առնելէ ետքը Վեհ. Սուլթանը կայս. պալատ դարձաւ ։ Քիչ ետքը Շահը իր հիւրամեծարներէն եւ հետեւորդներէն հետ՝ կայս. պալատ երթալով տեսակցեցաւ Վեհ. Սուլթանին հետ, որ Շահին ներկայացուց պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարները ։

—Վեհ. Սուլթանը, այդ տեսակցութեան միջոցին, բարեհաճեցաւ իր խոր ձեռքով Պարսկաստանի Նախարարապետին կուրծքին կախել ադամանդակուռ Իմթիյազ պատուանշանը. նաեւ զանազան պատուանշաններ շնորհեց Պարսկաստանի նախարարներուն եւ պաշտօնատարներուն ։ Այդ արարողութենէն ետքը Շահը Մէրասիմ քէօշքը վերադարձաւ ։

Կայս. հացկերոյթ

Վեհ. Սուլթանը երէկ գիշեր կայս. պալատան մէջ չքեղ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Մուզաֆֆէրէտտին Շահին ։ Ժամ 1ին Շահը իր հետեւորդներուն հետ կառքով գնաց կայս. պալատ, ուր պիտի տրուէր սեղանը ։ Ճամբուն երկու կողմը զինուորներ բարեւի կեցած էին ։ Վեհ. Սուլթանը ճաշասրահ առաջնորդեց Շահը ։ Սեղանը գայնզգոյն ծաղիկներով զարդարուած էր՝ խնկաւէտ բոյրեր սփռելով ճաշասրահին մէջ ։ Սեղանը կիսաշրջանակի ձեւով էր ։ Մէջտեղը բազմեցաւ Վեհ. Սուլթանը՝ աջ կողմը ունենալով Շահը եւ ձախ կողմը՝ Պարսկաստանի նախարարապետը ։ Շահին քովը կը գտնուէր Մեծ-Եպարքոս Խալիլ Րիֆաթ փաշա ։ Նաեւ բազմած էին կայսերազուն իշխանները, օսմ. եւ պարսիկ նախարարները, Շահին հետեւորդ պաշտօնեաները եւ պալատական պաշտօնատարներ՝ ընդամէնը [illegible] հոգի ։ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի քովը բազմած էր [illegible] Նայի պարսկական դեսպան Նիզամ խան ։ Հացկերոյթին ատեն կայս. պալատան նուագածուներու խումբը նուագեց Համիտիէ ու պարսկական քայլերգները եւ ուրիշ գեղեցիկ կտորներ ։ Եըլտըզի կայս. պալատը, կայքը, հացկերոյթին ատեն, չքնաղապէս լուսազարդուած էր եւ անընդհատ հրթիռներ կ'արձակուէին եւ զանազան հրախաղութիւններ կը կատարուէին ։ Վեհ. Սուլթանը ու Շահը կայս. պալատէն դիտեցին լուսավառութիւնները ։ Շահը շատ գոհ մնալով, քանի անգամ շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն նկատմամբ կատարուած այդ խրախճանութիւններուն համար ։

Զանազան լուրեր

Շահին հրաւէրով Պաքուէի պարսկական դեսպան Ճէվատ խան այսօր մայրաքաղաքս կու գայ. նաեւ մաքսային նախորդ վերատեսուչ Միթհոլլահ խան ։

—Շահը Մէրասիմ քէօշքին մէջ այսօր ժամ 9ին օսմ. նախարարները պիտի ընդունի եւ ժամ 10ին՝ օտար դեսպանները ։

—Երէկ, Կ. Պոլսոյ բոլոր օտար դեսպանները, պարսկական դեսպանատունը գացին եւ Շահին ժամանմանը առթիւ իրենց այցետոմսերը ձգեցին ։

—Կ. Պոլսոյ պարսիկ գաղթականութիւնը մեծարժէք նուէր մը պիտի մատուցանէ Շահին ։

—Շահին կարասիները՝ քանի մը կառքերով Սիրքէճիէն Մէրասիմ քէօշքը փոխադրուեցան ։

—Պարսկաստանի Նախարարապետը եւ նախարարները, երէկ գիշեր, կայս. հացկերոյթէն ետքը, կառքերով Կ. Պոլսոյ կողմը անցան եւ այցելեցին դեսպանատունը ու Վալիտէ խանը ։

—Երէկ գիշեր թէ՛ պարսկական դեսպանատունը և թէ Պարսիկներու բոլոր տուները, վաճառատունները ու խանութները դրօշներով, կանթեղներով ու ճրագներով զարդարուած էին և շքեղ լուսավառութիւններ կատարեցին. մանաւանդ Վալիտէ խանը, ուր խանութները մինչեւ առտու բաց մնացին և օշարակներ ու թէյեր կը հրամցնէին այցելուներուն։ Խանին մէջ ութ տեղ նուագածութիւն կը կատարուէր։

Շահին կենսագրութիւնը

Պարսից Վեհ. Շահը որ երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց, այն տեսակ վեհապետ մըն է որուն անձնաւորութիւնը ամէն կերպով արժանի է ուշադրութեան։ Ն. Վեհափառութիւնը մտային բարձր մշակութիւն մը ունի. յառաջդիմասէր է և անկեղծ սէր մը կը տածէ իր ժողովուրդին նկատմամբ։ Պարսկաստանի մէջ «բարի» տիտղոսը կուտան անոր։ Բոլոր այն օտարականները, մանաւանդ օսմ. հպատակները որ այդ երկրին մէջ կ'ապրին, ամէն օր կը վայելեն այդ բարութեան արդիւնքները։ Մուզաֆֆէրէտտին Շահը որ Թէհրանի մէջ ծնած է 1853 մարտ 25ին, հինգերորդ վեհապետն է Քաջարներու ցեղին որ Միզանտարացի է։ Մուզաֆֆէրէտտին իբրեւ գահաժառանգ, շատ խնամեալ կրթութիւն մը ստացած է։ Հին սովորութեան մը համաձայն որ Ֆաթալի Շահին օրէն մնացած է, Պարսկաստանի գահաժառանգ իշխանները Թէհրանէն Դաւրէժ կը ղրկուին՝ մայրաքաղաք Ազէրպայճան նահանգին, վասն զի Դաւրէժ ծագման վայրն է Թաթար ցեղին որուն կը վերաբերի տիրող գերդաստանը։ Գահաժառանգը Ազէրպայճան նահանգին կուսակալութեան իրաւունքը կը վայելէ. իր տրամադրութեանը տակ ունի Նախարարաց Խորհուրդ մը և մանաւանդ արքունիք մը՝ Միրախօրով, Միրիշէքիարով և Ֆռաշպաշիով։ Այդ սովորութեան համաձայն, Մուզաֆֆէրէտտին Շահը մինչեւ տասը տարեկան հասակը Թէհրանի պալատան մէջ մնալէ ետքը Դաւրէժ ղրկուեցաւ իբրեւ կուսակալ Ազէրպայճանի։ Միրզա Նիզամ անուն գիտունը, նախկին ուսանող Բարիզի բազմարուեստեան վարժարանին, պաշտօն ստացաւ հսկել գահաժառանգին դաստիարակութեանը։ Այդպէս է որ Մուզաֆֆէրէտտին Շահը հաստատուն դաստիարակութիւն մը ստացաւ և եղաւ իր պարտականութեանց կատարեալ գիտակցութիւնը ունեցող և զայն գործադրելու համար ամէն բան ընող վեհապետ մը։ Գահաժառանգին կուսակալութեան օրով Ազէրպայճանի ընդարձակ նահանգը ծաղկեցաւ։ Հաղորդակցութեան ճամբաներ շինուեցան և եւրոպական դրութեամբ վարժարաններ հաստատուեցան։ Վարչութիւնը բոլորովին բարենորոգուեցաւ։ Քաղաքներու առողջապահական կացութիւնը բարւոքեցաւ։ Գահաժառանգին դրամովը Ռուսիայէն մեծաքանակ ցորեն գնուեցաւ աղքատներուն բաշխուելու համար։ Ազէրպայճանի մէջ զինուորական վարժարան մը հաստատուեցաւ Մուզաֆֆէրիէ անունով։ Այդ հաստատութեան մէջ զինուորական և բնական գիտութիւններէն զատ Ֆրանսերէն ու Ռուսերէն կ'աւանդուի։ Գահաժառանգն էր որ հաստատեց Դաւրէժի Պաշտօնական Օրագիրը, որ շատ տարածուած է Պարսկաստանի մէջ։ Մուզաֆֆէրէտտին յօդուածներ կը հրատարակէր այդ լրագրին մէջ։ 1896 մայիս 1ին Պարսկաստանի գահը բարձրանալով Մուզաֆֆէրէտտին գթասրտութեան գործերով սկըսաւ իր գահակալութիւնը։ Պարսկաստանի մէջ բարենորոգմանց թուականը բանալու համար, իր դաստիարակը Միրզա Նիզամ խանը՝ խորհրդական ըրաւ և անոր յանձնեց հանրային շինութեանց նախարարի պաշտօնը։ Մուզաֆֆէրէտտին Շահին գահակալութեան առաջին կարեւոր գործը եղաւ ջնջել հացի ու միսի տուրքը որ շատ ծանր կը ճնշէր ժողովուրդին վրայ. նաեւ ջանաց բոլոր պաշտօններու համար կարող ու անշահախնդիր անձեր կոչել։ Պարսկաստանի մէջ հանրային կրթութիւնը բարձրացնելու համար, Թէհրանի մէջ Ընկերակցութիւն մը հաստատեց ժողովուրդին դաստիարակութեանը համար։ Շնորհիւ գործունէութեանը այդ Ընկերակցութեան որ բարենպատակ գործերու ալ կը մասնակցի, հաստատուեցան բազմաթիւ տարրական նախակրթարաններ, բարձրագոյն վարժարաններ, որբանոցներ, արհեստանոցներ և աղքատներու պատսպարաններ։ Շահը տարեկան 300000 ֆրանքի նպաստ մը յատկացուցած է այդ Ընկերակցութեան։ Հարուստ պարսիկներն ալ կը հետեւին Վեհապետին օրինակին, որով Ընկերակցութիւնը հասոյթի առատ աղբիւրներ ունի։ Պարսկաստանի մէջ դրականութեան աշխատողներու թիւը աւելցնելու համար, Շահը, կառավարութեան ծախքով երկու հարիւր երիտասարդներ եւրոպական զանազան կեդրոնները ղրկած է բարձրագոյն ուսմանց հետեւելու նպատակով։ Շահը, իր արտաքին գործոց նախարարին խորհուրդով, Թէհրանի մէջ դիւանագիտական վարժարան մը հաստատեց, ուր եւրոպացի ու պարսիկ ուսուցիչներ կը դասախօսեն. անոնց մէջ կայ արտաքին գործոց նախարարին որդին որ Մոսկուայի համալսարանէն վկայեալ է։ Այս է այն վեհապետը զոր Վեհ. Սուլթանը երէկ ընդունեցաւ իր կայս. պալատան մէջ, և որուն այցելութիւնը աւելի պիտի ամրացնէ երկու երկրաց տէրութեանց բարեկամական յարաբերութիւնները։

—Մուզաֆֆէրէտտին Շահը, զինուորականութիւնը շատ սիրելուն համար կատարելապէս հմուտ է այդ ասպարէզին, մանաւանդ թնդանօթաձգութեան ճիւղին։ Մուզաֆֆէրէտտին Շահն է որ Պարսկաստանի մէջ ամէնէն աւելի խրախոյսը եղած է երկրագործութեան ու արհեստներու նոր մեքենաներուն ընդհանրանալուն։ Շատ կ'ախորժի գիտական փորձերէ. ուստի իր պալատան մէջ բնագիտութեան և քիմիագիտութեան աշխատանոց մը ունի։

—Մուզաֆֆէրէտտին Շահին հագուստները քանի մը տեսակ են. նախ պաշտօնական այցելութիւններու համար ունի ադամանդներով և մարգարիտներով զարդարուած բազմաթիւ հագուստներ. մասնաւոր հագուստներ կան ընդունելութեանց համար. նաեւ ունի որսորդութեան և զբօսական պտոյտներու յատուկ պարզ հագուստներ։ Շահին գլխանոցին վրայ կայ նշանաւոր ալ իմեան ադամանդ մը որ քառն միլիոն ֆր. կ'արժէ։ Շահը շատ պարզասէր ըլլալով, հրամայած է որ իր պալատան մէջ տեղական կերպասներ գործածուին։

—Մուզաֆֆէրէտտին Շահին վերաբերած ցեղը Քաջար կը կոչուի՝ Պարսկաստանի հիւսիսային կողմը՝ Էսթէրապատի, Ռէյի և Թէպրիստանի մէջտեղը բնակութիւն հաստատած թիւրքմէն ցեղի մը անունովը։ Այդ ցեղին պետերէն նախ Մէհմէտ Հասան խան ազդեցութիւն շահեցաւ Պարսկաստանի մէջ. յետոյ անոր տղան Աղա Մէհմէտ խան պարսիկ տէրութիւնը վերահաստատեց և Թէհրանը մայրաքաղաք ըրաւ։ Քաջար տէրութիւնը հարիւր եօթը տարիէ ի վեր կը շարունակէ։ Այդ ցեղին վեհապետներն են Աղա Մէհմէտ խանէն սկսելով՝ արաբական 1210 թուականին՝ եղբօրորդին Ֆէթհ Ալի Շահ որ 1212ին գահակալած է, Մէհմէտ Շահ որդին Ապպաս Միրզա որդին Ֆէթհ Ալի՝ 1248ին, Նասրէտտին Շահ որդին Մէհմէտ՝ 1264ին և որդին Շահը՝ Մուզաֆֆէրէտտին՝ 1314ին։

Պարսկաստան

Աշխարհագրական տեղեկութիւններ

Պարսկաստանի սահմանագլուխն է հիւսիսէն Կովկաս, Կասպից ծով ու Թուրքեստան, արեւելքէն Աֆղանիսթան ու Պէլուճիսթան, հարաւէն Ոմանի ծովը, Պարսից ծոցը և արեւմուտքէն ասիական Թուրքիա։ Տարածութիւնն է 1,645,000 քառակուսի քիլոմէթր. ունի ինը միլիոնէ աւելի բնակիչ։ Կասպից ծովին եզերքները երեք փոքր ծովեզերքներէ կը բաղկանան և ունին հազար քիլոմէթր տարածութիւն։ Հիւրմիւզի նեղուցը և Պարսից ծոցը 2050 քիլոմէթր տարածութիւն, որով Պարսկաստանի ցամաքային սահմանը 5050 քիլոմէթր է, ծովայինը՝ 2050։ Կասպից ծոցին ծովեզերքը անառողջ է և խոնաւ. իսկ Պարսից ծոցը չոր է և տաք ու սաստիկ հովերու ենթակայ։ Կասպից ծոցէն սկսելով մինչեւ Պարսից ծոցը մեծ լեռնաշղթայ մը կայ, որուն ամէնէն բարձրն է Տէմավէնտ՝ 5638 մէթր։ Պարսկաստան թէեւ մեծ լեռնաշղթաներ ունի որոնց վրայ սաստիկ ձմեռ եղած ատեն տեղացած ձիւներէն ու անձրեւներէն հեղեղներ կը գոյանան, սակայն երկիրը շատ գետ չունի։ Գլխաւորներն են Աճը Սու և Գըզըլ Սու։ Կովկասի սահմանագլուխը անջատող Արաքս գետէն զատ կայ Քեարունի որ Պարսից ծոցը կը թափի։ Ասոր հազիւ 106 քիլոմէթրնոց տեղը նաւարկելի է։ Պարսկաստանի կլիման շատ փոփոխական է. ընդհանրապէս տաք է. քանի մը տեղեր չափաւորանց տաք, բարեխառն և լեռնոտ տեղերը՝ ցուրտ։ Պարսկաստանի հողին բուսականութիւնը սքանչելի է, թէեւ կլիմային չորութեան և հետեւաբար ջուր չգտնուելուն պատճառով, հունձքերը առատ չեն ըլլար մէկ քանի մասերուն մէջ։ Բրինձը, ցորենը ու գարին առատ է. նաեւ նշանաւոր են զանազան պտուղներ՝ դեղձ, սալոր, խաղող, նուշ, ընկոյզ, կաղին, նարինջ, թուզ, եայլն։ Ամէնէն համադամ պտուղները Պարսկաստանէն Եւրոպա տարուելով հոն մշակուած են։ Ոչխարներու բուրդն ալ շատ նշանաւոր է, ուրկէ կը շինուին Պարսկաստանի մեծարժէք կարպետները։ Պարսկաստանի արտածութիւններն են ծխախոտ, աֆիոն, բամպակ, խամ բուրդ և մանաւանդ կապերտ։ Պարսկաստան հետեւեալ տասնըմէկ նահանգներու բաժնուած է.

Մազէնտարան՝ կեդրոն Սարի, Քիլան՝ կեդրոն Ռէշթ, Ազէրպայճան՝ կեդրոն Դաւրէժ, Էրտիլան՝ կեդրոն Քիրմանշահ, Խուզիսթան՝ կեդրոն Շիւսթէր, Իրաքը Աճէմ՝ կեդրոն Թէհրան (230,000 բնակիչ), Ֆարս՝ կեդրոն Շիրազ (30,000), Լարիսթան՝ կեդրոն Լար (45,000), Մոկիսթան՝ կեդրոն Պէնտէր Ապպաս (15,000), Քէրման՝ կեդրոն Քէրման (20,000) և Խորասան՝ կեդրոն Մէշհէտը Մուգատտէս (60 հազար)։ Մայրաքաղաքը, Թէհրան շրջապատուած է բարձր պարիսպներով և բազմաթիւ գեղատեսիլ ծառերով։ Ունի զանազան դուռներ որոնց ամէնէն գլխաւորն է Շահ Ապտուլազիմ. անկէ կ'անցնին կարաւանները. հոն հաստատուած են մաքսատունները։ Մուզաֆֆէրէտտին Շահը կանոնաւորել տուած է Թէհրանի փողոցները, ուրկէ կառքեր կրնան անցնիլ։ Քաղաքին մէջտեղէն մինչեւ հարաւային դուռը թրամուէյ կը բանի. նաեւ 6 ու կէս քիլոմէթրնոց երկաթուղիի գիծ մը կայ մինչեւ Շահ Ապտուլազիմ։ Թէհրանի մէջ կենդանաբանական պարտէզ մը հաստատուած է. տեղ տեղ օդային կազ կայ։ Շուկան երկու մասի բաժնուած է, մէկը՝ հարուստներուն և միւսը՝ աղքատներուն։ Առաջիններունը շատ զարդարուն է։ Թէհրան ունի բազմաթիւ մզկիթներ՝ իւրաքանչիւրին քով մէտրէսէներով։ Քաղաքին մէջ երկու հրապարակներ կան. մէկը կը կոչուի «Մէյտան» և միւսը «Թոփխանէ Մէյտանը»։ Արգ անուն տեղը՝ շրջափակի մէջ, կը պարունակէ Շահին պալատը, բարձրաստիճան պաշտօնատարներու ապարանքները և Քոլէժ Ռուայեալը, ուր եւրոպացիներ կը դասախօսեն։ Այդ վարժարանին աշակերտները գիշերօթիկ են և ձրի կ'ընդունուին։ Վարժարանը կը պարունակէ նաեւ տպարան մը։ Քաղաքին հիւսիսային կողմը կայ եւրոպական թաղը, ուր կը բնակին դեսպանները։ Հիւսիսային կողմը կան նաեւ Հայոց վարժարանները ու հիւանդանոց մը։ Ամառը որ մայիսէն սկսելով մինչեւ օգոստոսի վերջը կը տեւէ, սաստիկ տաք կ'ընէ. ձմեռն ալ շատ խիստ է։ Ձիւնը և սառը այնչափ առատ են որ ամառը ամէնէն աղքատը անգամ ուզածին չափ սառոյց կրնայ գտնել։ Թէհրան նոր քաղաք մըն է, անոր շրջակայքը կան Ռէյի աւերակ'ները։ Առաջները Թէհրան անոր հետ բաղդատելով գիւղ մը կը համարուէր։ Ռէյ քաղաքը աւերակ դարձած ատեն անոր տեղ կը բռնէր Վերամին քաղաքը։ Սաֆէվի վեհապետներէն Շահ Ապպաս՝ Ռէյի աւերակները վերաշինելու նպատակով՝ զայն գիւղաքաղաքի մը վիճակին մէջ դրաւ. ատոր վրայ Վերամին սկսաւ իյնալ և Թէհրան հետզհետէ կ'ընդարձակուէր ու կը շէննար։ Հիմակուան պարսիկ տէրութեան հիմնադիրը՝ Աղա Մէհմէտ խան՝ Թէհրանը իրեն մայրաքաղաք ըրաւ, վասն զի մօտը կը գտնուէր հայրենիքը այն թիւրքմէն ցեղին որուն ինք կը վերաբերէր։

—Պարսկաստան ունի ընդամէնը 13 քիլոմէթր երկաթուղիի գիծ, թղթատարական 104 կայան և 7184 քիլոմէթր հեռագրական գծեր։

—Պարսկաստանի մէջ զինուորական ծառայութիւնը՝ խաղաղութեան ժամանակ վեց ամիսէն երկու տարի է։ Պատերազմի ատեն զինուորական ծառայութիւնը որոշ չէ։ Զօրքերուն մեծ մասը պահեստի կարգերէն կը բաղկանայ։ Կան 300-350 հոգիէ կազմուած հեծելագունդեր, որոնց կը հրամայեն անոնց պատկանած ցեղերուն պետերը։ Պաշտօնական տեղեկագիրներու նայելով, Պարսկաստանի զինուորներուն թիւն է 79 վաշտ հետեւակ՝ իւրաքանչիւրը 600-700 հոգիէ բաղկացած. նաեւ 23 հրետանի։ Թէհրանի մէջ կան վեց վաշտ հետեւակ և 500 Խազախ։

Թուրքիա եւ Պարսկաստան

Թուրքիոյ և Պարսկաստանի յարաբերութիւնները աւելի բարեկամական հանգամանք մը ստացած են Քաջար վեհապետներուն օրէն և յետոյ իսլամական կրօնքին պատճառով որ այդ յարաբերութեանց մտերմանալուն բարոյական մեծ ոյժ մը եղած է։ Մինչեւ Քաջարներու առաջին վեհապետին՝ Մէհմէտ խանի ատեն որ Սուլթան Սէլիմ Գ. կայսեր ժամանակից էր, երկու տէրութիւնները փոխադարձաբար մնայուն դեսպան չունէին. հարկ եղած ատեն արտասովոր դեսպաններ կը ղրկուէին։ Առաջին անգամ, Մէհմէտ Խանի յաջորդին՝ Ֆէթհ Ալի խանի օրով Կ. Պոլսոյ մէջ մնայուն դեսպանութիւն մը հաստատուեցաւ՝ և պարսիկ վաճառական Աղա Ահմէտ խան գործակատար կարգուեցաւ։ Յետոյ օսմ. կառավարութեան կողմէ Պոլսոյ դատաւոր Թագվիմխանէի վերատեսուչ և պատմագիր Էսատ էֆ. իբրեւ օսմ. դեսպան Թէհրան ղրկուեցաւ և անկէ ի վեր քանի չափ դեսպաններ ղրկուած են. իսկ Պարսկաստանէն հոս՝ եօթը։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Պրուսայի նահանգին Էրտէք գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Պարթընի գայմագամ Խալիլ էֆ. որուն յաջորդեց Էրտէքի գայմագամ Մուհարրէմ էֆ.։

—Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահ Պ. Պէռժէի։ Առաջին կարգի Օսմանիէ՝ նոյն Խորհուրդին անդամ Համտի պէյի։ Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ նոյն Խորհուրդին աւստրիացի անդամ Պ. տը Եանքոյի, Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստի վերատեսուչ Սամի փաշայի, նաւային բարձրագոյն վարժարանին վերատեսուչ Հիւսնի փաշայի և Սէլանիկի նահանգին Տէֆթէրխանէի քննիչ Պէհճա պէյի։

—Արհեստի շքադրամ տրուեցաւ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին շըրջանաւարտներէն Թէքիրտաղցի Սրբէնեան Կարապետ էֆ.ի։

ԱՆՏՐԷ ՎԼԱՏԻՄԻՐՈՎԻՉ մեծ դուքսը Բարիզէն հեռագիր մը ուղղելով Վեհ. Սուլթանին՝ շնորհակալութիւն յայտնեց Կ. Պոլսոյ մէջ իրեն եղած ընդունելութիւններուն համար։ Ն. Վեհափառութիւնն ալ հեռագրով պատասխանեց, ըսելով որ մեծ դուքսին հետ ունեցած տեսակցութիւնը միշտ պիտի յիշէ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ.—Կ. Պոլսոյ սերպիական դեսպանը շնորհակալութիւն մատոյց Վեհ. Սուլթանին որ բարեհաճած էր Շէֆգաթ պատուանշան շնորհել Տրակինա Թագուհիին և նամակ մը ղրկել Ալեքսանդր Թագաւորին։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Բէշբէր Լոյտ կ'իմանայ թէ Ռումանիոյ դատարանները կառավարութեան յանձներ են՝ Միխայիլէանու ուսուցիչին սպանութեան գործին համար կատարուած քննութեան տեղեկագիրները։ Ռումանիոյ կառավարութիւնը քննութեանց արդիւնքը քանի մը օրէն պիտի հաղորդէ Սոֆիայի նախարարութեան։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Չորրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սէռվէթ ու Մալումաթ լրագիրներու տպարանին գրաշարապետ Խաչիկ էֆ.ի։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանին մէջ ատամաբուժութեան համար մասնաւոր դասարան մը պիտի հաստատուի։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մաքսատան հասոյթը օգոստոս ամսուն 13,770 ոսկի եղաւ։

ԽԱՇԽՈՒԽԻ գինը կէս ֆր. եւս ինկաւ եւրոպական հրապարակներուն վրայ։

ՀՐԴԵՀ.—Շաբաթ գիշեր ժամ 3½ին հրդեհ ծագեցաւ Բերա, Աղա Ճամի, տուն մը որ մասամբ այրեցաւ։ Կալուածատէրն է Լիզոր անուն ճարտարապետ մը և վարձակալը՝ Ջուրի Ընկերութեան պաշտօնեաներէն՝ Բիբինա։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԷՆ կը գրեն թէ հեծեալ ոստիկան-զինուոր Մկրտիչեան Ստեփան ու ընկերները և Շաչի Բէթօօղլու Սախարիա ու ասոր ընկերները Տիգրիսի դիմացի եզերքը որբենալու ատեններին կռիւ մը ծագեր է։ Ստեփան վիրաւորուելով մեռեր է։ Նաճճար Միխօօղլու Պէտօ, Հաճօօղլու Մարտօ, Խօկուօղլը Խորէն, Մկրտիչօղլը Կարապետ և Կիրակոսօղլը Յակոբ վիրաւորուեր են։ Ոստիկանութիւնը իմանալով խռովն ամէնքն ալ ձերբակալեր է։ Կատարուած քննութեամբ հաստատուեր է թէ մարդասպանն է Բէթօղլը Սախարիա։

ՔՈԼԷՐԱ.—Թրիէսթէէն կը գրեն թէ աւստրիական Ակլաե շոգենաւուն մէջ, որ Պոմպէյէն հոն հասած էր ութ ուղեւորներով, ճամբան ուղեւոր մը քոլերայէ բռնուած ըլլալով, այդ շոգենաւուն Թրիէսթէէն անցագիր չէ տրուեր։ Հիւանդը ապաքինելու վրայ է։

«ՌՈՍԹՈՎ» շոգենաւը որ Մարմարայի մէջ Բաքէլի Փէօտի շոգենաւին հետ ընդհարում մը ունեցած էր, երէկ Պոլսոյ Նաւահանգիստը ժամանեց նորոգուելու համար։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻԻՆ ընդհանուր ժողովը հոկտ. 17ին Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի գումարուի՝ պայմանաժամը աւարտած պարտամուրհակներու մասին խորհրդակցելու համար։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Սեւ ծովի մէջ, Շիլէի մօտերը, առջի գիշերը, շոգենաւ մը զարնուեցաւ փայտ բեռցած փոքր առագաստանաւի մը որ խորտակուեցաւ։ Առագաստանաւին նաւապետ Իպրահիմ աղան ու նաւաստիներէն երկուքը խեղդուեցան։

ԾԱՂԿԱԽՏ.— Սէլանիկի տղոց մէջ ծաղկախտ երեւան ելած ըլլալով, առողջապահական միջոցներ ձեռք առնուած են և պատուաստ կը կատարուի։

ԽՈՒԼԵՐՈՒՆ։—Հարուստ կին մը որուն խլութիւնը և ականջներուն բզզիւնը բըժշկուած էր Նիքօլսոն հաստատութեան արհեստական թմբաններովը, այդ հաստատութեան նուիրած է 25,000 ֆր. որպէս զի այն բոլոր խուլերը որոնք միջոց չունին յիշեալ թմբաններէն գնելու, կարենան ձրիաբար ստանալ։ Դիմել այդ հաստատութեան հասցէին (Institut Congcott, Gunessbry, London W)

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցընէ։ Առանց լաւ ակռաներու, բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չի կայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։— Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնազուրկ անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակռաները արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաները պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, եայլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

ՎԻՇԻԻ ՋՈՒՐԵՐԸ

Եթէ երբեք կը խօսինք Վիշիի ջուրերուն վրայ, որոնք ստամոքսային, ճարպային և աղիքներու հիւանդութեանց, շաքարախտին ու խլուածքի համար հրաշալի բուժիչ հանգամանք մը ունին, պատճառը ան է որ կ'ուզենք ընթերցողները զգուշացնել այն անհամար կեղծ ջուրերէն՝ որոնք իբր Վիշիի անարատ ջուր հրապարակ հանուած են։ Գնուած ջուրին անարատութեան վրայ վստահ ըլլալու համար պէտք է խնդրել մէկը այն աղբիւրներէն, — ինչպէս Սէլէսթէն, Կռանդ-Կռիյլ, Օբիթալ, — որոնք կառավարութեան կը պատկանին և որոնց ջուրերը շիշերու մէջ կը լեցուին մասնաւոր հսկողութեան տակ։ Այդ ջուրերը ամէն տեղ կը փոխադրուին, առանց բնաւ իրենց բուժիչ հանգամանքը կորսնցնելու։ Ամէն շիշի վրայ պէտք է փնտռել Օբիթալ, Կռանդ-Կռիյլ կամ Սէլէսթէն անուններէն մէկը, ինչպէս նաեւ կապոյտ նշանակ մը՝ որուն վրայ «Վիշի-Էթա» վերտառութիւն կը գտնուի։

Ազգային Լուրեր

Կը լսենք թէ Ս. Պատրիարքը, միւս հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերուն հետ, բարի գալուստի այցելութիւն պիտի տայ Վեհ. Շահին։

—Ս. Պատրիարքը երէկ առտու պատարագեց Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ որուն տօնախմբութիւնն էր։ Ն. Սրբազնութիւնը օրուան տօնին վրայ քարոզեց և իրիկուան Խաչվերացի արարողութիւնն ալ կատարեց։

—Պատրիարքարանի համարակալութեան դիւանին քննութենէն ետքը, Տնտեսական Խորհուրդը վաւերացուցեր է Բերայի կալուածոց մատակարարութեան նախորդ տարուան հաշիւները։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը իր երկամեայ պաշտօնավարութեան շրջանին հաշիւները ներկայացուցած ըլլալով, Տնտեսական Խորհուրդը համարակալութեան դիւանին ուղղեր է, որպէս զի հարկ եղած օրինական քննութիւնը կատարուի։

—Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս եպիսկոպոս՝ որ Ատաբազար կը գտնուէր, քանի մը օրէն Ֆիրիզլի հայաբնակ գիւղը պիտի երթայ և դպրոցի համար հանգանակութեան պիտի ձեռնարկէ։

—Հետեւեալը կը գրեն մեզ.—«Երէկ առաւօտ և երեկոյ Գալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ ժամերգութեանց ներկայ գտնուեցայ։ Խաչվերացի տօնին առթիւ եկեղեցական երգեցողութիւնները ներդաշնակ և կանոնաւոր էին։ Եկեղեցին մասնաւոր քարոզիչ չունենալուն՝ աւուր պատշաճի քարոզեց Տ. Մեսրոպ քահանայ, գրեթէ կէս ժամէն աւելի։ Քարոզի նիւթն էր «Այլ ինձ քաւ լիցի պարծիլ, բայց միայն ի Խաչն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի»։ Աստուածածնայ տօնին օրն ալ նոյն եկեղեցւոյ Տ. Գարեգին քահանան քարոզած էր։ Գալաթիոյ Խնամակալութիւնը զոյգ քարոզիչ քահանաներ ունենալուն պատճառաւ մնայուն քարոզիչ չուզեր պահել։ Իցիւ թէ այն թաղերը որ քարոզիչ-քահանաներ ունին, Գալաթիոյ օրինակին հետեւելով, քարոզչի ամսականը ուրիշ պէտքի մը յատկացնեն, ու քարոզիչներն ալ գործի պակասութենէն գաւառներու մէջ պաշտօն ստանձնեն և աւելի օգտակար հանդիսանան։»

—Պատրիարքարանի կ'իմացնեն թէ Եալովայի Գուլաղլէն գիւղին բնակիչներէն քսանըվեց տարեկան երիտասարդ մը, տասնըմէկ տարեկան որբ աղջկան մը հետ ամուսնանալ ուզելով կը դիմէ տեղւոյն քահանաներուն՝ Նիկոմիդիոյ առաջնորդէն արտօնութիւն ստանալու համար։ Քահանաները աղջկան անչափահաս ըլլալը առարկելով, կը յորդորեն երիտասարդը որ ետ կենայ այդ անյարմար ամուսնութենէն, և կ'արգիլեն պսակը։ Բայց երիտասարդը չուզելով իր մտադրութենէն ետ կենալ, կը դիմէ Ամբակում վարդապետին՝ որ Հայ-Հռոմէականութիւնը ընդունած է, և անոր միջոցաւ կը պսակուի յիշեալ անչափահաս աղջկան հետ։

—Անտիոքի առաջն. փոխանորդը Պատրիարքարանէն 150 ոսկիի նպաստ մը կը խնդրէ, Վիճակին ազգ. վարժարանները կանոնաւորելու համար։ Այդ վարժարաններուն քայքայուած վիճակին պատճառաւ, ժողովուրդը իր զաւակները Լատինաց վարժարանները ղրկել սկսած էր։ Առաջն. փոխանորդը այդ 150 ոսկիով ու տեղական միջոցներով կը յուսայ շնորհք վիճակի մը մէջ դնել վարժարանները։

Հիւրմիւզեան ընտանիքը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ այն ամէն բարեկամներուն և ազգականներուն, որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՖ. ՀԻՒՐՄԻՒԶԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին այս տխուր առթիւ։

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆՈՒ ԳՈՐԾԵՐԸ

ՀԱԿԱՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 30 սեպտ.—Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ կայս. հրովարտակ մը աստիճանազուրկ ըրաւ Չուանկ-Բանկ, Զայլան և Չէյ (?) իշխանները։ Նոյն հրովարտակով Թուան իշխանին ամսականը չպիտի վճարուի, մինչեւ որ իր մասին որոշում մը տրուի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը ծանուցանեն թէ իշխան Թունկ-Ֆու-Զիանկ կը շարունակէ առաջ տանիլ պատերազմական պատրաստութիւնները։

—Ուրիշ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Չինու կայսրը՝ Զարին ու Միքատոյին դիմած է՝ խաղաղութեան ի նպաստ անոնց միջամտութիւնը խնդրելով։

ԼՈՐՏ ՌՈՊԷՐԹՍ

ԼՈՆՏՈՆ.—Մարէշալ Լորտ Ռոպէրթս՝ անգլիական բանակին ընդհ. սպարապետ անուանուեցաւ Լորտ Ուոլզլիի տեղ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ Թագաւորը ու Թագուհին, յառաջիկայ գարնան Գերմանիոյ կայսեր այցելութիւն պիտի տան։

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ.—Ընկերվարականներու ընդհ. համաժողովին վերջը, Ժօրէսի և Ժիւլ Կէտի կուսակիցները յարաբերութիւնները խզեցին։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 30 սեպտ.—Շանկհայէն Վոլֆի կը հեռագրեն.—Թայանֆուէն թըւագրուած կայս. հրովարտակ մը, Չինու վերջին դէպքերուն պատասխանատու կը ճանչնայ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ և քանի մը իշխաններ միայն որոնք պիտի պատժուին։ Ա. կարգի իշխան Շոնկթայ, Հէօն և Թօբչինկ իրենց աստիճաններէն ու պաշտօններէն պիտի զրկուին։ Բ. կարգի իշխան Թուան ալ պաշտօնազուրկ պիտի ըլլայ և խստիւ պիտի պատժուի։ Մարէշալ Վալտէրզէ Թագու հասած օրէն, 27 սեպտ. ձեռք առած է Բէչիլիի զինուորական գործողութիւնները։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Բէքինի ռուսական դեսպան Պ. Կիրս և դեսպանատան պաշտօնէութիւնը սեպտ. 27ին Թաքուէն մեկնելով Թիէն-Ձին գացին։

ԲԵՐԼԻՆ.—Ի պատասխան օտար դեսպաններու առաջարկին, Չինի իշխանը պատասխանեց թէ արքունիքին Բէքին վերադարձին համար յիշատակագիր մը ղրկած է Խնամակալուհիին։ Մարէշալ Վալտէրզէ որոշած է միջնաքաղաքին կարեւոր շէնքերէն մէկուն մէջ բնակիլ։ Ամերիկացիք չեն հաւանիր այս որոշման, բայց ձայն չեն հաներ։

ՃԱՊՈՆԻ ԴԱՀԼԻՃԸ

ԻՈՔՈՀԱՄԱ.—Կայսեր հրաւէրին վրայ Մարքիզ Իթօ ձեռնարկած է նոր դահլիճին կազմութեան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	07
Ամէնէն բարձր գին	»	24	07½
Ամէնէն վար գին	»	24	06
Ռումէլի երկթ. զոց.	Ֆր.	108	—
Ամէնէն բարձր գին	»	108	50
Ամէնէն վար գին	»	107	75

ԲԱՑՈՒՄ 18 Սեպտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Փ. Գ.	24	10½
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	108	50
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Գանքա		—	—
Քրէտի ժէնէրալ ՕԹՕմ.		0	34
Սոս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	18
Թրամուէյ բաժնեթ.		6	35
» ժուիսանս		205	—
« պարտաթ.		467	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		460	—
Թրանսվալ		78	

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	15
» » » չէք	»	108	20
Բարիզ » »	Ֆր.	23	11¼
» » » չէք	»	22	95¼
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	23	68
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	22	13

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	22
Անգլիական ոսկի	»	110	02
Բօլ Էմբէրիալ	»	98	30
Ֆլորին	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	33
Մէթալիք	»	98	—
Ռուսիոյ Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	63

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 29 Սեպտեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3%		99	82
» » 3½%		101	75
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	47
) զոց.	»	22	50
» » » Բ.			
« « « Գ.	»	25	—
Օսմ. Կայս. Գանքա	Ֆր.	534	
Օսմանիէ	»	424	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	110	75
Օսմ. մաքսատուն	»	504	50
Օսմ. Ռէժի	»	325	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4%		493	—
Քրէտի Լիոնէ		1080	—
Իտալական Ռանթ	»	93	15
Սպանիական արտաքին	»	72	40
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	80	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	130
Դրամագէզ	»	3	-

ԼՈՆՏՈՆ, 29 Սեպտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	98	25
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.	-	—
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. բաց.	22	12
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. զոց.	22	12
Օսմանեան Գանքա	11	37
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5%	38	50
» Մօնօբոլ	41	50
Պուլկարական 1888	83	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ	104	87
Տօմէնիալ	104	—
Թրանսվալ	3	12
Այտըն երկաթուղի	9	50
Փոխատուութիւն	25	360

ՎԻԷՆՆԱ, 29 Սեպտեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	242	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	104	
Օսմ. Ռէժի	»	295	50

ՊԵՐԼԻՆ, 29 Սեպտեմբեր

Ռուպլը	»	216	12
Ռումէլիի երկաթուղի	»	106	—
Անատ. երկթ. պարտամուրհակ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	240

ՍԻՆՕԴԻ ՍՕՒՊԻ ՉԻԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 18 սեպտ. 1888

Պարոնայք Սզոդ եւ Պօուն,

Ցորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սզոդին օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլային եւ անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս ճաշոյ եւ յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօռուէ ձկան իւղէն եւ կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԵՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ՌՈԲԷՐԴ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, հաստատեալ կայս. Բարձր Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը որով կը կառավարուի. Նաև ընտիր և յաջողակ ուսուցիչներ Հայերէն, Բուլկարերէն, Գաղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի 8000 հատորներէ բաղկացեալ երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոներ և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց. Նոր տնօրինութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Ռոպէրդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և Դպրութեան համար գծուած է ուսման կատարեալ ընթացք մը որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։

Հաստատութեան հոյակապ և քարաշէն շէնքերը կառուցուած են ի Ռումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպական կողմը Ջըրնուող բերդերուն եռանէ բլրի մը վրայ, որուն դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն և ամէնէն առողջարարը համարուած է։

Քոլէճին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտեմբեր 15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւնն, ի Ռումէլի Հիսար։

337 17—24

ՎԻԷՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ

44ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. Նպատակն է՝ աշակերտաց տալ կրօնական բարոյական և գիտնական կրթութիւն մը, որով կարող ըլլան յաջող ապագայ մը ունենալ և իրենց անձին, ընտանեաց հասարակութեան, ազգին եւ օգտակար անդամներ ըլլալ։ Վարժարանի վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է, որոնք անընդհատ հսկողութեամբ կը ջանան վարժարանը միշտ ի կատարեալ բարեկարգութեան պահել։ Ուսուցչական մարմինը (corps ensingnant) կը բաղկանայ Միաբաններէ եւ վկայեալ արտաքին ուսուցիչներէ. այս վերջիններն անցեալ շրջանին մէջ՝ 13 էին թուով։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յառաջադիրը, որ կը համապատասխանէ գերմանական Ռէալական դպրոցին (Realschule) յառաջադրին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը միջավայրի պէտքերուն։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն աւարտող աշակերտները կրնան շատ դիւրութեամբ և առանց քննութեան Եւրոպայի ո և է բարձրագոյն վարժարանն յաճախել՝ ուսմունքը շարունակելու համար (ինչպէս ունինք աշակերտներ ի Վիեննա, Նանսի և Գոզզիոյ ուրիշ քանի մը քաղաքներու մէջ), և կամ կրնան վաճառականութեան ձեռնամուխ ըլլալ. Վարժարանիս մէջ կը տրուի գործնական կրթութիւն մը, թէ՝ լեզուաց և թէ ուսմանց։ Վարժարանս կը գտնուի ընդարձակ, ծառալից պարտէզի մը մէջ, ունի իր յատուկ բժիշկն և իր դեղարանը։ 1900-1901 դպրոցական տարին պիտի սկսի Սեպտեմբեր 4/17 Բշ. օրը։ Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին մինչեւ Բշ. Սեպտ. ամսոյ 11ը, և այս վերջին օրը ժամը 8½ին (Ը. Ե) կանոնաւորապէս պիտի սկսին դասերը։ Անցեալ շրջանէն մնացած հաշիւը մինչեւ օգոստ. 20 չվճարող աշակերտք բացարձակապէս պիտի չընդունուին։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս ծրագիրը։ Եւ կամ դիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Հ. Գաբրիէլ Վ. Մէնէվիշեան
Կ. Պոլիս, Բանկալթի
P. Gabriel Dr, Ménévichian
Constantinople, Pancaldi

658 5—5

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

Անոնք որ կը փափագին գործնականապէս սորվիլ Ֆրանսերէն լեզուն, թո՛ղ դիմեն Բերա, Թիւնէլ հան, թիւ 25 Զիւմպիւլ փողոց թիւ 8 8—18

ԱԶԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք տաանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք Եանոսի նման գգուեցուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, ու փութացէք գնել։

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բաազեռեան դրութեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և շատ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ ուրիշ լուծողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առտուն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Պնդութիւն, գլխուցաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ։

504 38—52

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այն քան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և ոսկէ դրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շիտակ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր խան, Թիւնէլին եռեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՕԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

Լ'ԱՆՔՌԸ

[illegible] ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.	1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 929 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Ջէյի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռոտոլֆ Հօթօս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօթօս, Կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլտմէն Նաքօ, » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէօտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ

Կառավարութեան Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻԻՔ, Կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՖՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն.
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 202

ՏՈՔԹԷՕՐ Ե. ԱՐԱՊԵԱՆ

Ծանօթ ատամնաբոյժ Բարիզի
Ի Սիթէ տը Բերա, Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի դեղարան Նալբատ։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց ձրի 490

ՈՒՄՈՒՐՃԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

MEDAILLE EXPOSITION
EXPOSITION INTERNATIONALE BRUXELLES 1897
OMOURDJA
BRUXELLES 1897

COGNAC OMOURDJA
EXTRAIT DE VIN PUR
KONIAK OMOYPAZA
ΕΞ ΑΓΝΟΥ ΟΙΝΟΥ

Ումուրճայի Գործարանը որ Պրուքսէլի Արուեստահանդէսէն շքադրամ ստացած է, շուէր իր անարատ ու լաւ արտադրութեանց համար քիչ ատենուան մէջ ստացած վարկը ուրիշ գործարաններու պէս ճշմարտութեան հակառակող յայտարարութիւններով հռչակել. միայն սա լուրջ ճշմարտութիւնը կը ներկայացնէ անոնց որ հոգածու են իրենց առողջութեանը։

«Ստորագրեալներս կը յայտարարենք թէ ուշադրութեամբ քննած ենք Ումուրճայի ագարակին գործարանին արտադրութիւնները որոնք 1897ին Պրուքսէլի Արուեստահանդէսին շքադրամին արժանացած են։ Արդարեւ գործարաններու մէկ քանի արտադրութիւնները միայն եթէ քննուին, արդիւնքը շատ սահմանափակ կ'ըլլայ. բայց նկատողութեան առնելով Հանրային Պարտքի վարչութեան ծանուցագիրները թէ Ումուրճայի Գործարանին արտադրութիւնները անարատ գինիներէ շինուած են, նաև նկատողութեան առնելով այն պարագան թէ նոյն վարչութիւնը լուրջ ձեռնարկներ կ'ընէ իր հասոյթները ապահովցնելու համար, կը հաստատենք թէ նոյն Գործարանին բոլոր արտադրութիւնները անարատ գինիէ շինուած են. հետեւաբար տուինք ներկայ վկայականը։»

Վեհ. Սուլթանին քիմիագէտներէն
Պոնկովսքի, Սինկրոս ու Տոքթ. Ծանենի

Այդ արտադրութիւնները անարատ ըլլալնուն համար գինուորական հիւանդանոցներու մէջ կը գործածուին։

Վաճառուած տեղերը.— Ընդհանուր կեդրոնատեղի Ղալաթիա Քարանթինա փողոց թիւ 4, Եվտոքիոս էֆ. Թուրաճօղլու և Պոլիս Հասըր Իսկէլէսի Նիքոլաքի էֆ. Կէվէնճիօղլու։ Դիւրութեան համար մեծ ու փոքր ամաններու մէջ ալ կը ծախուին։ Օղիներուն գինն է օխան 10 ղրշ. 7 ու 5 տարուան կոնեաքներուն՝ 13, 9 ու 6 տարուան գինիներուն՝ 3։ Կը ծախուին նաև Պոլիս կամուրջին գլուխը Սուրէնեան վաճառատունը, Լանկա, Թուլումպա մէյտան ձեթավաճառ Քիրեաքօի վաճառատունը գին 4 ղրուշի։ Սիրքէճի՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան նախկին շէնքին մօտ՝ Միլաս։ Հասըր Իսկէլէսի ծըխախոտի մաքսատան մօտ՝ Ջիրոնկէլոս։ Պոլիս Պալըք Բազար Բէնիրճի փողոց՝ Եորկի Բասքալիտիս։ Ղալաթիա՝ Քօօբէրաթիվ Ընկերութեան վաճառատունը։ Ղալաթիա Սանտրգճըլար՝ Քոսթի Միքա, Խարաճճը փողոց՝ Միխալաքի Թէերիտի ու Քիւրէքճիլէր՝ Եանի Ֆոթոբուլօ։ Բերա Մեծ Փողոց Անատոլու խան Գաբրիէլ Սիմոնեան և Շիշլի Օսման Պէյ քաղինոյին հանդէպ Բէրիքլի Վալիատի։ Նաև բոլոր նպարավաճառներու, դեղարաններու, հանրային պարտէզներու մէջ և Վոսփորի ամէն կողմերը։

Ի՞ՆՉ ԿԸ՞ՑՆԵՄ ՏՂԵԿԻՍ

Տղաք երբ հինգ վեց ամսու ըլլան, մայրերը անոնց լաւ սննդարար ուտելիք գտնելու հետամուտ կ'ըլլան, ինչ որ շատ բնական է, ըստ ոլում, մայրական կաթը որչափ ալ առատ ու զօրաւոր ըլլայ, այլեւս անբաւական կը դառնայ տղոց ուժովցնելու, երբ վեց ամսու ըլլան անոնք։ Բարիզի ամէնէն հռչակուած բժիշկը Տքթ. Ֆալիէռ, նկատողութեան առնելով այս կարեւոր խնդիրը, երկար փորձերէ ու գնութիւններէ վերջ, յաջողած է հնարել տղոց համար առաջին կարգի սնունդ մը, ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ անուամբ, որ Բարիզի, Լոնտոնի և Վիէննայի Բժշկական Համալսարաններէն գնահատուելով, բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ ընդհանրացած է։ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը չօքօլաի պէս խիստ քաղցրահամ է և միեւնոյն ժամանակ վերջին աստիճան սննդարար ու կազդուրիչ. մայրական կաթին կից անգամը սնունդ կը պարունակէ, զոր ուտող տղաք կը սնանին, կ'ուժովնան, կ'աճին, կը կայտառնան, շուտ վ ոտքի կ'ելլեն և առանց հիւանդանալու ակռայ կը հանեն։

Հազարաւոր օրինակներ կ'ապացուցանեն որ Ֆոսֆաթին Ֆալիէռով մեծցող տղաք, քաջողջ, ուժեղ, զօրաւոր և կայտառ մարդիկ եղած են ապագային։

Ամէն հասակէ անձինք անհրաժեշտ է որ գործածեն այս սքանչելի սնունդը։ Մանաւանդ ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ, ծծմայրեր ու նիհարներ, որոնց վերջին աստիճանի ոյժ, սնունդ և կեանք կու տայ։

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ

4—26

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին Ընկ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։

1900 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՄ 225 ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 5,503,000,000ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 545 միլիոն։

Նիւ Եորքի ընդհանուր ապահովագիրը (բոլիս) աւելի շատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կ'ընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագրերը։ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ապահովագիրն առարկելի չէ բնաւ, և յանձման թուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արհեստի, բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վտանգներն և մահուան ամէն պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պահուն։ Ապահովագիրն իրաւունք կու տայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կ'ըլլայ կանխաւ ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ Առաջին տարեվճարէն սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունքէ անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ անձին ըրած բոլոր մասնաճարներով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ դրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Յ. ՌՈ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
192 Ա. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻՒՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	27.000.000
Պահեստի դրամ	»	52.002.500
Տարեկան հասոյթ	»	70.339.912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցնե
բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագ
ներով։ 514 Լիագօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլ
ԳԱՌՈՒՍԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21.2

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852ին

Տ՚՚ Ե. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Եանճի զարեչրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպալճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, նուրբ, ճոխակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաև թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ե. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաև ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ծանօթ —Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ !! 197

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿՆ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿՆ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Ճէլալ Պէյ խանի քով, թիւ 1.
Չիֆտէ Սմէր մաղազասը

Յիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ (ֆըթըգ պաղը), տեսակ տեսակ սրսկիչներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոզգոբ) փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իբօֆօսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՇԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ 531

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուական ը
(20 Սէֆէր 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէռ Սիմրնս
Ցակոբեան խան, Վօյվօտա փողոց
թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է ՕԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամիի Հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Ներ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զատօխ
Մարբուճճըլար, Զարճըլը խան, թիւ 21 194

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Նուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրոտինօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաքֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիւօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիքիօ	1735
Արիօստօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սբէրօ	1200
Պօրոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրացիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրագօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրագօ	1841	Քլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանդրօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րոմէօ	1789		

Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ռ. Բինկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Քօնիօ շոգենաւը, նաւապետ Ծօնս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է սոյն 29ին և դեկտ. 12ին հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Յ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

ՎԱՐՁՈՒ

Արտադրամներ կան Շիշլի, Բոս
ուէյի ճամբուն վրայ, Օսման Պէյի քաղ
նօին անմիջապէս յետոյ, Իւրաքանչիւր
արտադրման կը բաղկանայ 3 և 6 սեն
եակներէ. ունի նաև սպասաւորի և ար
ղուկելու համար սենեակներ։ Օ
հաւնման 20-55 ոսկի։ Ջուրը առա
փոխարինութեան կը տրուի։
Դիմել դռնապանին։ 4—30

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱԵՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրփուլ և Արեւելեան մէջ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիան
Եռմէնեան	10500	Էճիբշիան
Քէսդրիան	10500	Ալճէրին
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արաբիան
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան
Ֆոսդոնիան	8000	Ալզաշիրն
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան
Ֆալէրնիան	3700	Մինծօ
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն
Ֆապիան	3500	

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի
ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ
լաթեռօլ մաքսատունն հանելու համար
րենց հրահանգը գրկել շոգենաւին ժամ
նումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմ
առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 Հին տեղը. Մաքսատան

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET D
COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Ե. 19 2 Օտէսա ժամը 4էն յետ միջօրէի
Գ. 20 3 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամ
10ին միջօրէէն առաջ (ճամբորդութ
լով Աղեքսանդրիա, Բէրութ-Եաֆա,
ֆա, Պէյրութ եւ Քէօս)։
Ե. 21 4 Օտէսա ժամը 6էն միջօրէէն առա
Ե. 21 4 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրդու,
Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բ
Թում ժամը 1ին յետ միջօրէի
Ուր. 22/5 Օտէսա ժամը 4էն յետ միջօրէի

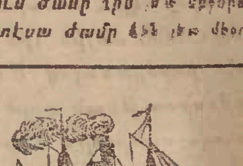

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Ձ.կարգի
175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար
դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափի
վրայ։ 516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻ
[illegible] Լիվէրփուլ
Արեւելեան մէջ

Անուանք	Թօնօ	Նուանք
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա
Լուքանիա	12952	Վէրիա
Քամբանիա	12950	Բավիա
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա
Ումպրիա	8128	Սիբրիա
Էթրուրիա	8120	Սամարիա
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ
Ուրանիա	7269	Շէրպուրկ

Դիմել առ ՃՕԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթճի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալ
թիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց 255

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
[illegible]	3000	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]
[illegible]	2000	[illegible]
[illegible]	2000	[illegible]
[illegible]	2000	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]
[illegible]	2500	[illegible]

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ռաիթոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31, Ճէյմս Սդրիթ Լիվերփուլ

Ար տնօրէն ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍԻՒՐԵԱՆ